

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opggericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang”.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST } TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST”:
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN
moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden
aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot
den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20,
Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: De Prijsvraag van „Oost en West”. —
Uit de Oost-Ind. Mail. — Ingezonden. — Stemmen
uit de Eur. Pers in Ned.-Indië. — Suriname. —
Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees
vertelt. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen.
— Oost- en West-Ind. Lit.-Overzicht. — Leestafel.
Mededelingen.

een tweede prijs van f 100.— (één honderd gulden).

De Vereeniging behoudt zich het recht voor, om de bekroonde bijdragen in haar orgaan: *Het Koloniaal Weekblad* op te nemen.

De niet voor een prijs aangewezen bijdragen staan weder ter beschikking van de stellers.

HET HOOFDBESTUUR.

Op deze prijsvraag zijn de drie ondervolgende bijdragen ontvangen:

I. „Anopheles”, Indisch toneelspel, onder de kenspreuk: „Volhardt en werkt”.

II. „Sutasoma”, toneelstuk, onder de kenspreuk „Wel ’t land daer d’overheyd ’t ghemeenebest bezurght” (Vondel);

III. „De Associatie”, toneelstuk, onder de kenspreuk „De Associatie”.

Deze bijdragen werden ter beoordeeling gegeven aan een Jury, bestaande uit de heeren J. P. Heyligers, A. T. A. Heyting en Dr. L. A. Rademaker, benevens de leden van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging, welke Jury, bij haar eindoordeel, uitgesproken in de Jury-vergadering van 9 October l.l., met algemeene stemmen den eersten prijs van f 250 heeft toegekend aan het toneelspel „Anopheles”, dat, na opening der briefjes, bleek te zijn geschreven door mevrouw M. C. Kooy-van Zeggelen, redactrice van „De Hollandsche Lelie” te Haarlem.

De beide andere bijdragen kwamen naar het oordeel der Jury niet voor een prijs in aanmerking.

Pogingen zullen worden in het werk gesteld, om het bekroonde toneelstuk opgevoerd te krijgen.

Uit de O.-I. Mail.

Spaansche Griep ook in N.-I. ?

De Soerabajasche bladen van half Juli j.l. melden, dat daar in hevige mate een influenza-ziekte heerscht met een epidemisch karakter.

In de gevangenis met 1500 veroordeelden werden er 200 aangetast.

Ook in de kampongs kwamen veel gevallen voor, zoodat de geneeskundige dienst bijzondere maatregelen tot tegengang van de ziekte overwoog.

Die bladen vernamen, dat de Inspecteur van den geneeskundigen dienst ter Oostkust van Sumatra in antwoord op een telegrafisch verzoek daaromtrent van het hoofdbureau van den geneeskundigen dienst seinde, dat de ziekte, die op de Oostkust is uitgebroken, inderdaad van influenza-achtigen aard is en totnu toe een goedaardig verloop heeft.

De reis van den Landvoogd naar Bali.

Uit Singaradja werd 13 Juli j.l. aan *De Javabode* geseind: het hooge gezelschap reed van het wedronterrein naar Kaligenit, een afzonderingsplaats voor de leprozen uit de afdeling Boeleleng, gelegen op ongeveer 12 paal afstand van de hoofdplaats, aan de noordkust.

In de keurig versierde desa's waren langs den geheelen weg veel menschen op de been.

De leprozerie werd bezocht, waarin zich 42 patiënten bevonden, in tegenwoordigheid van den gouvernements-Inlandschen arts, den heer Emor.

Door de Gravin Van Limburg Stirum werden versnaperingen, zooals koffie en srieh, verstrekt, waarvoor de arme patiënten zich zeer dankbaar toonden. Belangstellend werd geïnformeerd naar hun omstandigheden en naar middelen ter verbetering van hun toestand.

Na bezichtiging van Kaligenit werd teruggereeden naar Singaradja, alwaar de tempels poera-dalem en poera-desa werden bezocht. Aldaar trokken de verzamelde keurig gekleede Balische meisjes zeer de aandacht en menig snapshot werd gemaakt door de hooge bezoekers.

Daarna werd het Inlandsche hospitaal bezocht.

De daar heerschende reinheid viel op; toch werd de noodzakelijkheid van verbeteringen door den Landvoogd zeer gevoeld. Na een korte pauze in de residentiewoning werd het Bali-paviljoen bezocht.

Er ging een algemeene roep op over het prachtige goudsmeedwerk, de sierlijke krissen, het weef- en houtsnijwerk.

Voorts hadden beeldhouwers, pradawerkers, hout-snijders, wevende vrouwen en het ikatten aller bewondering.

's Avonds werd, in de smaakvol versierde Bali-feestloods, een uitvoering van het Balische spel *Parwa Salia* gegeven.

Na afloop werd ten residentie-huize een diner gegeven.

Den volgenden ochtend om 8 uur werd afgereden naar de desa Moendoek, op 27 paal afstand van Singaradja gelegen. De versierde desa's Ringdikit, Rangdoe en Banjoelis maakten, dat de tocht een ware zegetocht geleek.

Daarna vertrok het gezelschap naar de meren, waarna men weder in de auto's stapte voor de terugreis naar Singaradja. De hooge gasten toonden zich zeer ingenomen met den tocht door de mooie omgeving.

's Avonds werd er in de Bali-feestloods een uitvoering gegeven van de Balische wajang-wong, die door de hooge gasten en alle Balische hoofden werd bijgewoond.

Inlandsche Landbouwscholen.

Op 15 October j.l. werd de landbouwschool te Sabaran, even buiten Tjiandjoer, geopend met ongeveer twintig leerlingen.

Dr. Lovink was daarbij tegenwoordig, zoo ook de heeren Hoekman en Lekkerkerker, inspecteur van het Inlandsch landbouwonderwijs, de Regent van Tjiandjoer, benevens de landbouw-leeraren van Soekaboemi en Bandoeng, de heeren Koorenhof en Keyser, en de aspirant-landbouwleeraar, de heer Bagehus.

Bij Gouvts. besluit d.d. 26 Juni j.l. is machtiging verleend tot de oprichting eener Landbouwschool te Oelès-Karang, (onderafdeeling Olès-Lheue, Koeta-Radja).

„Het doet ons genoegen”, schrijft het *Nbl. v. Atjeh*, „dat de regeering den drang naar landbouwonderwijs niet langer onbevredigend heeft gelaten.

De Prijsvraag van „Oost en West”.

De Vereeniging „Oost en West” stelde den 23en November 1916 de gelegenheid open tot deelneming aan de volgende prijsvraag:

Een toneelstuk van één, twee of drie bedrijven, waarin op den grondslag der erkenning van de algemeene menschenwaarde gekarakteriseerd wordt het besef van de saamhoorigheid van oost en west, in ’t bijzonder met betrekking tot Nederland en Nederlandsch-Indië van den aangroeienden geest van toenadering tusschen de verschillende rassen, de erkenning van de behartiging van elks belang als een gemeenschappelijk belang, de ineenvloeiing van het gedachtenleven van oosterling en westerling; waarin valt in te lasschen de goede werking tot bovengenoemde doeleinden van vereenigingen als die van „Oost en West.”

Behalve dat het stuk natuurlijk in het Nederlandsch geschreven moet zijn, is de schrijver overigens geheel vrij aangaande vorm en indeeling van het stuk, den aard van het onderwerp, den tijd, in welken en de plaats, waar het stuk speelt.

Bijdragen van deelnemers worden ingewacht bij het Secretariaat van het Hoofdbestuur der vereeniging „Oost en West” te 's-Gravenhage, Heulstraat 17 uiterlijk in Juni 1918.

De bijdragen moeten zijn getypt, of geschreven met een andere hand dan die van den steller.

Zij moeten op de eerste bladzijde voorzien zijn van een kernspreuk, en verpakt worden in dichtgelakt couvert, waarop het adres, met dezelfde hand geschreven als de bijdrage.

In datzelfde couvert moet in een afzonderlijk gesloten omslag gevoegd worden: een kaart of briefje met den volledigen naam en het adres van schrijver of schrijfster, die nergens anders uit het ingezondene mogen blijken. Op die kaart of dat briefje, zoodmede op den omslag daarvan, moet dezelfde kernspreuk als aan het hoofd van de bijdrage worden geplaatst. Dit laatste couvert of omslag wordt eerst na de uitspraak der jury geopend.

De beoordeeling geschiedt door een door het Hoofdbestuur der vereeniging „Oost en West” benoemde jury.

Aan de best geoordeelde, en voor opvoering geschikt geachte bijdrage wordt door het Hoofdbestuur uitgekeerd:

een hoofdprijs van f 250 (twee honderd en vijftig gulden),

en aan de in de tweede plaats als het best en geschiktst geoordeelde:

PERRY & CO.

Dekstoelen
Koffers en Tasschen
Vouwstoeltjes, enz.

HOOGSTRAAT
20.

Men vrage prospectus voor het doen uitvoeren volgens teekeningen en bestek van inwendige verbouwingen, sanitaire en electr. installaties, enz.

N.V. voor Binnenhuis-architectuur en Meubelkunst

CORN. VAN DER SLUIJS

Directeur.

Oude Molstraat 12 f Den Haag Telefoon 4782

Geheele wooninrichtingen, Meubels naar eigen ontwerpen, Stoffen, Behangsels, Tapijten, Lampen, enz.

Immers door het verstrekken van dergelijk onderwijs aan jongelieden uit verschillende deelen van Atjeh wordt op den duur een gewenschte schakel gevormd tusschen den landbouwkundigen voorlichtingsdienst en de bevolking, een schakel, welke thans in zeer vele streken ontbreekt, welk feit, gegeven de enorme uitgestrektheid van het ambtsressort van den Landbouwleeraar, weinig verwondering kan baren.

Wel bestaat er, sinds bijna vijf jaar, een landbouwschool te Beurenoen, doch deze inrichting is bestemd voor het geven van landbouwkundig onderwijs aan jongelieden, woonachtig in verschillende landschappen der onderafdeeling Pidië. Uiteraard draagt het onderwijs daar in hoofdzaak een lokaal karakter, het past zich aan en is gebaseerd op plaatselijke toestanden en behoeften. Deze school wordt geheel bekostigd door de onderafdeeling Pidië en dient dus ook uitsluitend geëxploiteerd te worden in het belang dier onderafdeeling en hare bevolking.

De leerlingen van buiten Pidië gelegen streken hebben meer behoefte aan landbouwonderwijs, hetwelk een meer algemeen vormend karakter draagt.

Aan de school te Oelëë-Karang zal een internaat worden verbonden, terwijl de proeftuin van de Atjehsche Landbouwvereniging ten behoeve dier school aan het Gouvernement wordt overgegeven.

Terugkeer Douwes Dekker.

In de *Javasche Courant* van 16 Juli j.l. is opgenomen het Gouvernements besluit, waarbij de in Augustus 1913 tegen D. D. genomen politieke maatregel is opgeheven.

Uit dat besluit blijkt voorts, dat niet alleen door het hoofdbestuur van de *Vereeniging Insulinde* bij rekest van 24 Maart j.l. daartoe het verzoek werd gedaan, maar dat ook D. D. zelf van uit Singapore hetzelfde verzoek deed op 9 Maart j.l., waartoe hij vermoedelijk eerst is overgegaan, nadat hij zich vergewist had dat de Engelsche regeering — zooals wij gisteren mededeelden — geen bezwaar zou maken tegen zijn terugkeer naar Indië.

Volgens de Bataviasche bladen zou de heer Douwes Dekker Zondag 21 Juli met daglicht te Priok aankomen en waarschijnlijk dadelijk een vergadering in de Loge beleggen.

Ingezonden.

Kediri (Java), 16 Juli 1918.

Aan de Redactie-Commissie van het „Koloniaal Weekblad“ der Vereeniging „Oost en West“.

Uit brieven van familie en kennissen werd ik gewaar, dat er omtrent de voedseltoestanden in Indië verkeerde denkbeelden heerschen in Nederland.

Misschien vindt U de volgende mededeelingen daarentrent belangwekkend genoeg, om die in dit „Koloniaal Weekblad“ op te nemen, ook met het oog op personen, die naar Indië wenschen te gaan.

Hier volgt dus een opgave der prijzen, die van af Januari 1918 tot Juli 1918 voor de dagelijksche, meest noodzakelijke levensbehoeften door mij hier op de hoofdplaats Kediri betaald worden.

In een groot huis wonende, werd, zooals dat van zelf spreekt, meer van mij geëischt dan van andere inwoners dezer plaats. Ook buiten de stad zal alles natuurlijk goedkooper zijn.

Van Januari 1918 tot en met Juli 1918 waren de prijzen voor:

1 kattie (6 ons) tafelryst	/ 0.13 à / 0.13½
1 kattie bedienderyst	/ 0.11
1 kattie aardappelen	/ 0.08 à / .09
1 kilogram bruine boonen	/ 0.60
1 mandje groenten met zes verschillende soorten, waaronder 1 groote kool met de onkosten van de spoorvracht	/ 1.85
1 kattie vleesch (osses) binnen- of buitenhaas	/ 0.40
1 rundertong	„ 0.65
1 kattie soepvleesch	„ 0.34
1 kattie soepbeen	„ 0.20
1 slachtkip	„ 0.40
1 legkip	/ 0.80 à / 0.90
1 ei	/ 0.03 à / 0.03½
Met Chineesch Nieuwjaar en het einde van de vasten echter	/ 0.05
3 komkommers van 20 c.M. lengte	„ 0.05
1 kattie gepelde mooie djagoeng	„ 0.08
2 kolven jonge djagoeng	„ 0.01
Kruidenrijen en groenten voor de rijsttafel voor één maal volop	„ 0.10
6 dunne mooten visch voor de rijsttafel	„ 0.15
2 gezouten ikar kemoeng	„ 0.10
1 vierk. fl. goede klapperolie	„ 1.—
1 wijnflesch zeer goede volle melk	„ 0.30
1 kistje zeep, bevattende de bekende blauwe waschzeep, 6 stangen à 1 kattie	„ 1.—
6 bl. melk zonder suiker	„ 3.60
6 bl. melk met suiker	„ 4.20
Thee, per pond	„ 0.80
Koffie, per kattie, ongebrand	„ 0.50
1 kattie suiker	„ 0.13
1 bl. boterolie, Palmona	„ 1.70
1 fl. frambozen- of andere stroop	„ 0.50
1 bl. boter (Australische) 4 pond	„ 6.—
160 gram dubbelgebakken witte brood	„ 0.14
1 kadetje	/ 0.07½
1 rond blikje Eyssen roomkaas	„ 2.50
1 pond komijne kaas, gemaakt op de onderneming Djampit op het Idjen-plateau	„ 2.50
1 bl. (18 Liter) benzine	„ 4.70
Geeft men het leeg blik terug, dan wordt daarvoor / 0.45 à / 0.50 vergoed.	
1 bl. Devoe's petroleum	„ 3.35
Wat echter zeer in prijs is gestegen, zijn	

dranken en allerlei blikjes, alsook Hollandse sigaren; daar betaalt men nu voor de laatste / 0.11 het stuk, de goedkoopste soort.

Wil men echter manilla-sigaren of binnenlandsche dito gebruiken, dan heeft men voor / 0.06 een rookbaar product.

1 wijnflesch port Bodega kost „ 2.25

Whisky kost / 6.— de flesch en jenever / 7.—

Roode wijn is nog tot den prijs van / 1.75 à / 2.— de fl. te verkrijgen.

½ wijnflesch eau de cologne van Boldoot goede soort kost „ 2.25

Australië en Amerika voorzien ons tot werkelijk redelijke prijzen van groenten- en vleeschblikjes.

Een blik mooie groote asperges kost / 1.10

1 pond meel „ 0.60

Vermicelli per pak „ 0.50

Macaroni per pak „ 0.70

1 blik vruchten op water „ 0.90

1 flesch spiritus „ 0.25

Het witte goed is ook zeer in prijs gestegen. Betaalde men 3 jaar geleden nog normale prijzen, nu betaalt men grif voor een stuk wit goed van 52 el / 24.—

Daarom zijn de sarongs ook veel duurder geworden. Voor / 1.50 had men vroeger een daagsche sarong.

Deze kosten nu / 3.50 à / 4.—

Sitsjes zijn voor niet minder dan 30 cts. per el te krijgen.

Blikwerk is ook zeer duur geworden en zink bijna niet te verkrijgen.

Japan voorziet ons ook van zeer vele zaken, b.v. geweven en gemaakte goederen, als: kimono's, truien, pyama's, sporthemden, nethemden en kousen. Verder nog van speelgoed, parasols, spijkers en verfwaren.

Voor damesschoenen, molières, betaalt men hier gemaakt door een inlandschen schoenmaker / 10.— à / 11.—, voor zwarte heerschoenen / 12.50, voor witte zeildoeksche dito / 8.50, voor 6 witte drill-heerencostuums bij een Europeesche firma / 75.—

Vele Europeesche families, die met de laatste booten zijn teruggekomen, vinden het hier een paradijs, vergeleken bij Europa, en waren verheugd weer terug te zijn.

Mevrouw H. ALTMANN.

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

Voortgezet Inlandsch onderwijs.

Over bovenstaand onderwerp verscheen eenige maanden geleden in een paar nummers van *De School* een artikel van de hand van *Een Insider*, waaraan we het volgende ontleenen:

Eerst heeft schr. het over 't onderwijs. Daarbij merkt hij op, dat het aanbeveling zou verdienen het onderwijs in het teekenen aan den mantri gambar te ontnemen en op te dragen aan een Europeeschen onderwijzer met akte voor handteekenen. *Insider* verzuimt de redenen op te geven, waarom hij dat wenschelijk acht.

Over het tot voor korten tijd ontbreken van het onderwijs in de gymnastiek is schr. niet best te spreken. Gelukkig is de eerste stap gedaan op den weg, die naar verbetering leidt, dank zij den heer Nieuwenhuis, den voorvechter voor gymnastiek, sport en spel, dan wel dank de a.s. militie.

Het wordt tijd, dat het wiskunde-onderwijs aan alle scholen opgedragen kan worden aan een daar-

Toko Samoea Ada

Firma H. C. MORSINK Ezn,

Hobbemastraat h. P. C. Hooftstr. 30

Amsterdam, Interc. Tel. Z 24.

Samballans, Boemboe-Boemboe, Soreh, Kemiris, Laksa, Trassie, Knufflook, Koeping Tikoes, Sedap Malem, Kroepoek Palembang, Agar-Agar, versche Lombok, Koenjiet, Wadja's, Koekoesans, Rijstlepels, Roode Rozensiroop, Temoe-Lawak, Gambier, Bidara-oepas, Boea-Tempagang, Sarongs, Slendangs-Kapstokdoeken, Kleedjes, enz.

BATIKSTOFFEN
(per el),

JAPANSCH EN CHINEESCHE CURIOSA,
GENDIES.

Inrichting voor Physische Therapie

„Wörishofen“ te Ginneken.

Hydrotherapie (Kneippkuur), Electrotherapie, Massage, Vibro-massage en Bestralingstherapie (Kunstmatische hoogte zon), Behandeling van Zenuwziekten, Zwakte toestanden, Ontvettingskuren, Chronische Rheumatiek, Maagdarmstoornissen, Ziekten van Hart en Adembalingsorganen, Stofwisselingsziekten, als jicht, diabetes enz.

SPREKUREN: te Ginneken alle werkdagen behalve Dinsdag en Vrijdag.
Te Rotterdam: Dinsdag van 12—2 uur, Toindersstraat 89.

Dr. J. C. MOM, Arts.

N.V. Ch. L. Boucher's Handelsvereniging

Specialiteit in Kaartsysteem

DEN HAAG
Kneuterdijk 5-7
Tel. H. 1600-924-925

AMSTERDAM
Weteringschans 76
Tel. Z. 6167

GRONINGEN
Spilsluizen 13
Tel. 2372.

Middelbare School v. Handel en Administratie, SWEELINCKSTRAAT 17-19 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H. B. S. met 3-jarigen cursus. Bij beschikking van Z. Exe. den Min. van Binnenl. Zaken **gelijkgesteld** met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hogere Burgerschool met 5-jarigen cursus** — Eveneens officieel als zoodanig erkend.

De 1e en 2e klasse van de beide inrichtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-jarige cursus eerst beslist behoort te worden na het afloopen der 2e klasse.

De school wordt ook door Meisjes bezocht.

Prospectus en inlichtingen bij den Directeur F. TIJMSTRA

Gereserveerd voor

Mode-Academie Mevrouw KNUST,

Molenstraat 10, 's-Gravenhage.

HOEKER & ZN.

Uitsluitend adres Heerengracht 435-437

& Goud = Zilver &

Paarlen - Brillanten

AMSTERDAM Telefoon 309 Noord

Téléphones H. 7169 4336 Maison Française

Madame BRISSAUD

..... ModesRobes et Manteaux..

136 NOORDEINDE 44 PIET HEINSTRAT

LA HAYE

N.V. „REFORM“

Directeur: E. BOERMA.

Telefoon 647 - GRONINGEN - Heerenstraat 62

*The first class Ladies
and Gentlemen Tailoring.*

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES

welbekend bij allen, die met verlot in Nederland vertoeven

DEGELIJK ONDERWIJS in

Duitsch, Engelsch, Fransch, Spaansch, Italiaansch, enz.

*Let op het juiste adres der origineele Berlitzschool
over de Waalsche Kerk.*

58a NOORDEINDE Niet boven Krul TEL. 2234

's-Gravenhaagsche Muziekschool „DE TOONKUNST”

Prins Mauritsplein 21 Tel. S. 477 Spreekuur 10-1 tot 2-6

Directie: JAMES ZWART, Artistiek Leider; H. F. PERIZONIUS, Administratie

Instrumentaal, Vocaal en Theoretisch Onderricht

Prospectus kosteloos.

Aanmeldingen dagelijks.

toe bevoegd onderwijzer. Schr. beweert, dat voor de natuurkundige vakken aan bijna alle scholen een onderwijzer met de landbouwakte verbonden is. „Zoodra 't landbouwonderwijs weer geheel is afgevoerd — 't bestaat al 6 volle jaren! — zou 't wenschelijk zijn, een onderwijzer met de akte natuurkennis te benoemen.”

Wat de landmeetkunde aangaat, dient geëischt te worden, dat het vak door een bevoegde onderwezen wordt, wat nu slechts op 3 van de 7 scholen het geval is.

De Volkenkunde van N. I. wordt gewoonlijk door bevoegden onderwezen, daar veel onderwijzers van het V. I. O. zich op de studie van Maleisch, Land- en Volkenkunde toeleggen, om over te kunnen gaan..... naar de inspectie.

Boekhouden, zoo noodig voor de a.s. onderwijzers, doch vooral voor a.s. bestuursambtenaren, komt niet op 't leerplan voor.

Zeer rake opmerkingen geeft schr. over de bevoegdheden van het personeel.

Weinig waarde wordt er gehecht aan verschillende akten: men schijnt zich dood te staren op M., L. en V., want in de ranglijst van 't V. I. O. worden alleen deze akten vermeld.

Die studie voor Inl. talen werkt nadeelig op 't V. I. O., daar de onderwijzers zich niet in de eerste plaats afvragen, hoe ze zich het best bekwaamen kunnen in de vakken, die hun zijn opgedragen, maar wel, hoe ze zoo gauw mogelijk de akten M. en L. en V. kunnen halen. „Op denzelfden dag, dat iemand bij 't V. I. O. geplaatst wordt, en hem b.v. 't vak natuurkunde opgedragen wordt, begint ook zijn studie voor M., L. en V. Had nu deze akte werkelijk nut voor 't V. I. O., zooals vroeger, toen men met de Inlandsche taal als voertaal les gaf, dan was deze studie ook noodzakelijk, maar niemand van ons zal toch meenen, dat ons onderwijs hooger staat, of meer vormende waarde heeft, dan dat van kollega's bij 't M.U.L.O., H.I.S., K.W.S., Cultuurschool enz., omdat we M. L. en V. hebben?”

Evenmin als bovengenoemde studie is de overgang naar de inspectie, welke op die studie volgt, in 't belang van 't V. I. O., daar die overgang de voortdurende wisseling van personeel in de hand werkt, die toch door bevordering en verloven reeds groot is.

Er moet getracht worden aan de scholen van 't V. I. O. v a s t personeel te verbinden en de inspecteerende ambtenaren voor de 2e klas Inl. scholen en de dessa-scholen van elders te betrekken, b.v. uit de onderwijzers van een L. S., die dag in dag uit zich met 't kind van 6—13 jaar, met methodiek der leervakken van een L. S. bezighouden.

Schr. zou wenschen, dat ieder, die bij 't V. I. O. geplaatst werd, in 't bezit moest zijn van een of meer der benodigde akten als wiskunde, gymnastiek, boekhouden, landbouw of natuurkennis e. a., zonder dat voor die akten nog weer extra betaald wordt. Dit geschiedt immers bij het M.U.L.O. ook niet. Schr. haalt dan aan de Hoogere Kweekschool, waar op een traktement van f 450 met 4 driejaarlijksche verhoogingen van f 75 onderwijzers benoemd werden met akte..... Fransch, terwijl het onderwijs in wiskunde opgedragen is aan een niet-bevoegde, terwijl gymnastiek en teekenen onderwezen worden door onderwijzers van de L. S., hetgeen op geldverspilling lijkt.

Over de akte M. L. en V. is veel geschreven en de waarde ervan sterk overdreven. Directeur en onderwijzers kunnen die akte best missen, al verdient het bezit ervan voor den directeur wel aanbeveling.

„Op 't oogenblik is de toestand nog zóó:

Mal., L. en V. maakt een onderwijzer geschikt voor 't V. I. O.; die regelt de promotie tot directeur van een Kweekschool, niet van een Opleidingsschool (kun je er bij?); eveneens tot adjunct en tot inspecteur,

met M. L. en V. doe je wonderen, heb je ze niet, dan is 't.....”

Daarmede wil schr. de waarde van Mal. voor 't onderwijs in 't Nederl. en van L. en V. voor dat in aardrijkskunde en geschiedenis en voor 't intermaat niet wegeijeren.

Over de Normalscholen merkt schr. op, dat van de 7 directoren der in 1917 bestaande normalscholen er slechts 3 de akte voor de voertaal bezaten. „De andere 4 zullen les geven in Maleisch, een v r e e m d e voor de leerlingen, zowel als voor den lesgever, óf ze zullen les geven in de landstaal, zich zelf langzaam oefenende — ten koste van het onderwijs. 't Lijkt mij een der grootste fouten van deze inrichtingen, dat de directeur de lands-

taal niet kent en daardoor ook zoo weinig produktief kan zijn in 't geven van onderwijs.”

Schr. meent, dat zij, die straks de leiding van een normalschool op zich zullen nemen, zich een half of een vol jaar onder dagelijksche leiding zouden hebben te bekwamen in de Inl. taal. Of men zou ze tijdelijk aan een bestaande normalschool kunnen toevoegen.

Wat de inspectie aangaat, vestigt schr. de aandacht op het feit, dat van de 8 adjuncten er 4, d. i. 50 pet., de landstaal niet kennen, terwijl tot de overige 4 twee Javanen behooren, waarvan er een de hoofdakte niet bezit.

Het is alsof „een Hollandsch onderwijzer met akte Italiaansch aangesteld wordt tot inspecteerend ambtenaar in Frankrijk.”

Het is een noodzakelijk vereischte, dat een adjunct de voertaal kent. „Wanneer de Regeering de gratifikaties voor 't behalen en 't bezit van de inlandsche taalakten ook beschikbaar stelt voor onderwijzers, buiten 't V. I. O. werkzaam, of nog beter eenige onderwijzers onder degelijke leiding laat bekwamen in de inlandsche taal, wanneer de betrekking van adjunct voor ieder wordt opengesteld en dit monopolie van 't V. I. O. eens verdwijnt, dan zullen zich meerderen toeleggen op de inlandsche talen en zal 't niet meer voorkomen, dat een adjunct de landstaal niet kent.”

Aangaande de 3 inspectie-bureaux op Java met totaal 11 inspecteerende ambtenaren vraagt schr. of 't geen aanbeveling zou verdienen om in elke residentie een inspecteerend ambtenaar te benoemen, die niet aan overplaatsing onderhevig is. De reizen zouden korter en minder kostbaar zijn, er zou meer tijd voor inspectie overschieten en de inspecteerend ambtenaar zou de taal zoowel als de scholen en de onderwijzers beter leeren kennen.

De ranglijst zou In s i d e r geheel willen doen verdwijnen. 't Heeft geen zin de onderwijzers op 't rijtje af tot adjunct, de adjuncten tot directeur te benoemen en de benoembaarheid tot die rangen te laten afhangen van den tijd, dat men met de akte Mal., L. en V. bij 't V. I. O. werkzaam is.

Een directeur moet levens- en schoolervaring hebben, hij moet, ook door zijn leeftijd, imponeeren de 15—22-jarige leerlingen, hij moet in 't bezit zijn van enkele der besproken bevoegdheden en, indien mogelijk, 't onderwijs kunnen overzien.”

De volgende regels geeft schr. aan:

- I. Benoembaar zijn tot onderwijzer bij 't V. I. O. alle onderwijzers in 't bezit van hoofdakte en een of meer bevoegdheden voor gymnastiek, teekenen, wiskunde, landbouw of natuurkennis, landmeetkunde, volkenkunde, boekhouden, terwijl bij overplaatsing of na verlof ieder zijn eigen vak houdt.
- II. Benoembaar tot directeur zijn bij voorkeur onderwijzers der 1e kl., mits in 't bezit van een der genoemde bevoegdheden. Benoeming bij keuze.
- III. Tot directeur eener normalschool en tot ad-

H. Regnier & Co.
Hofmanstraat

MODERNE MAGAZIJNEN VAN HEEREN- EN JONGENSKLEEDING, gemaakt en op maat.

Specialiteit Indische Uitrustingen
UNIFORMEN, GALAKLEEDING.

AMSTERDAM, { Leidschestraat 1e v. Swindenstraat Ferd. Bolstraat Nieuwendijk	ROTTERDAM, { Binnenweg Mariaplaats Botermarkt ZAANDAM, { Damstraat	DELFT, { 's-HERTOGENBOSCH, Markt MIDDELBURG, Markt EINDHOVEN, Markt MAASTRICHT, Markt VENLO, Markt
--	---	--

Hoogfijne Maatzaken
doch
geen tailleursprijzen

F. I. TAVERNE, Arts. PIET HEINSTRAT 30 's-GRAVENHAGE.

SPREKUREN:
Maandag, Dinsdag, Donderdag en Vrijdag,
van 10.30 tot 1.30 uur.

Behandeling van: *Beenwonden*, waarbij geen rust vereischt wordt, *Suikerziekten*, *Nierziekten*, *Huidziekten* en *Geslachtsziekten*.

Windsheimer
Mineraalwater

HOOFDDEPÔT voor NEDERLAND
A. LE BELLE AMSTERDAM
VROLIKSTRAAT 128
TEL. Z. 4265-6990

Piano's, Orgels, Vleugels, Auto-piano's.

PIANO's in huur f 6.— per maand,
desgewenscht in huurkoop, bij
L. C. JACOBI, vh. Chef Firma J. F. CUYPERS,
Regentesselaan 123, bij Reg.pl. Tel. H. 1403
's-GRAVENHAGE.
STEMMEN - VERHUREN - REPAREREEN

UITRUSTINGEN voor INDIE.
Geheel compleet
CIVIEL EN MILITAIR
GEBR. VLES
Breestraat 177 LEIDEN.
Tel. Int. 393.

M. VISSER, voorh. A. J. ROBBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.
Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902.

junct zijn benoembaar alle onderwijzers, mits in 't bezit van de akte voor de voertaal; Mal. en L. en V. strekken tot aanbeveling. Benoeming bij keuze.

IV. Uit de adjuncten worden de inspecteurs bij keuze benoemd.

De macht van den grondeigenaar.

Naar aanleiding van hetgeen te Batavia is gevallen vestigt de *Java-Bode* de aandacht op de macht van den grondeigenaar en op het misbruik, dat van die macht gemaakt kan worden.

Te Weltevreden ligt de wijk Kali Pasir, behoorende tot het land Pengarengan, en bewoond door de kleine luiden, meestal Europeanen, weinig beedeeld met het „aardsche slijk“, doch in den regentijd over meer dan genoeg modder beschikkende. Dit land behoorde tot voor korten tijd aan de erven Zadelhof, doch is nu in handen gekomen van den Arabier Mangoes, die het met een woekerwinst weder hoopt te verkoopen.

Mangoes wil, dat de menschen, die daar wonen en op het land, nu zij n land, hun huisjes gebouwd hebben, den grond koopen tegen een schandelijk hoogen prijs, dien de bewoners niet kunnen betalen. En omdat ze het niet kunnen wordt hun de grondhuur opgezegd.

Europeanen, Chineezzen en Arabieren op het land Pengarengan ontvingen in de laatste dagen van Februari een deurwaardersexploit, waarbij hun de grondhuur met 1 April 1918 opgezegd werd, zoodat hun slechts 1 maand en eenige dagen restten om de huizen te ontruimen of te verkoopen; veel gezinnen toch zijn er sinds jaren woonachtig en hebben er hun eigen huisje gebouwd.

Uit het op een vergadering — voor eenige bestuursleden van Insulinde belegd — gehoorde deelt de *Java-Bode* een paar gevallen mede van gedupeerde personen.

De heer C. had 5 maanden geleden een huis gekocht voor f 4500. Na de ontvangst van het genoemde exploit deed de edelmoedige Mangoes om den heer C. te „helpen“ een bod van f 2000, waarover binnen eenige dagen beslist moest worden.

Gevolg: de heer C. ging tot den verkoop over en mag nu f 65 huur betalen voor het huis, dat zijn eigendom was.

Een ander, de heer D., die er reeds lange jaren gewoond had, mocht den grond, waarop zijn huis gebouwd is, koopen voor f 7.50 de M². Later daalde de prijs tot f 5.

De heer M., een oppassend gewezen militair, die er reeds 12 jaren woont, verklaarde: „Zelf heb ik m'n huis gebouwd. Tien jaren lang heb ik het telkens bij beetjes in mekaar getimmerd van de f 5. f 10, die ik elke maand wist over te sparen. En nu 't gereed is, zou ik 't tegen een spotprijs gaan verkoopen? Ik steek het liever in brand.“

Wat de beweegreden van Mangoes is tot deze daad?

Alleen de zucht om zooveel mogelijk winst te maken, of om de gemeente soesah te berokkenen, welke hem soesah veroorzaakt heeft met het land Petodjo, dan wel om tegen den tijd, dat de particuliere landen zullen worden onteigend, de waarde van den grond en de woningen erop zoo hoog mogelijk op te voeren?

Wettelijk is Mangoe in zijn recht om de grondhuur op te zeggen. „Maar is het billijk, dat de menschen, die daar door hun langer verblijf, de meesten wonen er langer dan tien jaren, o. i. moreel meer recht hebben dan deze nieuwbakken landheer, die er slechts het gewicht van zijn fortuin tegenover kan stellen, dat die menschen, zeggen we, verdreven worden van den grond, waar zij moreele rechten op kunnen doen gelden, weggejaagd met behulp van een simpel deurwaardersexploit?“

Suriname.

Lezer, stel u een kind voor, geboren uit het huwelijk van een Chineseesche vrouw en een blanken man of van een blanke vrouw en een Chineseeschen man. Zou zoo'n kind zich kunnen rekenen te behooren of tot het Chineseesche of tot het blanke ras? Tot welk van beide rassen het zich meer aangetrokken zal gevoelen, zal van allerlei omstandigheden afhangen, maar het staat als een paal boven water, dat zijn bloedmenging hem tot beide rassen doet behooren. Laat dit kind een meisje zijn en huwen met een blanken man; een kind uit dit huwelijk zal dichter staan bij het blanke dan bij het Chineseesche ras en zeker geen reden hebben van zijn „ras“ te spreken als van het „Chineseesche ras“ en te minder wanneer verdere bloedmenging het meer doet naderen tot het blanke ras.

Waartoe deze geleerdheid? Aanleiding hiertoe is een eigenaardige mentaliteit, die wij in den laatsten tijd in sommige Surinaamsche bladen opmerken, waar kleurlingen spreken van „ons ras, de neger“, een mentaliteit, die wij niet kunnen toejuichen, omdat er geen reden is, waarom een uit beide rassen voortgekomen persoon

zich eerder tot het eene dan tot andere ras zou rekenen.

Onder het hoofd „Kleurlingen“ vindt men in de „Encyclopaedie van Nederl. West-Indië“ de volgende omschrijving:

„Hieronder verstaat men in de Nederl. W. I. Koloniën niet als elders (Zuid-Afrika b.v.) de geheele niet-blanke bevolking, maar alleen de personen ontstaan uit kruising van blanken met negers of Indianen of met andere kleurlingen. Naar gelang van de bloedmenging worden de kleurlingen onderscheiden in mulatten (blanke en neger), mestiezen (blanke en mulat), kastiezen (blanke en mesties), poesties (blanke en kasties). Door verruiming van de denkbeelden, alsook door de kruising der kleurlingen onderling, waaruit talloze nieuwe ontstonden, hebben deze onderscheidingen vrijwel afgedaan. Een bepaald type van kleurlingen bestaat niet. Er zijn donkere en lichte mulatten, met het kroeshaar der negers zoowel als met het sluike haar der blanken. In vele gevallen onderscheidt zich reeds de mesties niet van den blanke, terwijl bij den kasties en den poesties als regel elk verschil verdwenen is. Men heeft er met blond haar en blauwe oogen.“

M o e t e n deze allen zich nu rekenen als te behooren tot het negerras, op straffe van door sommigen beschouwd te worden als afvalligen? (Van wat eigenlijk?)

En het is de vraag of de eigenlijke negerbevolking het met deze beschouwing eens zou zijn.

De bevolking van Suriname is te heteroogen dan dat het mogelijk zou zijn raskwesties naar voren te brengen. Men zoeke naar andere banden van gemeenschap. Voor die het wel meenen met hun geboorteland zijn deze te vinden. Ook voor Suriname zal na den wereldstrijd samenwerking van allen noodig zijn. Daarom geen op niets gegronde, kunstmatige scheidingslijnen.

* * *

Over de rijstpolitiek van den Gouverneur van Britsch Guiana schrijft „De West“ van 6 Augustus: „Een nieuwe maatregel van Sir Wilfred Collet heeft hevige verbolgenheid verwekt in Demerara.

Het loopend jaar zijn tot dusverre in totaal uitvoervergunningen verleend voor 120.000 balen rijst. De Gouverneur heeft nu bekend gemaakt, dat voorloopig geen vergunningen meer zullen worden verleend, en dat de loopende vergunningen met 1 September a.s. als vervallen zullen worden beschouwd. Wie dus vóór dien tijd niet de hoeveelheid uitvoert waarvoor hij vergunning verkreeg, heeft daarna geen kans meer. Weet men nu, dat de uitvoervergunningen een waar handelsartikel waren geworden in Demerara, waarvoor men 2 à 4 dollars per baal betaalde, dan begrijpt men, dat de nieuwe maatregel sommigen heel wat verlies kan berokkenen.

Verontwaardigd wijst men er op in Demerara, dat door de politiek van Sir Wilfred Collet, verschillende afzetgebieden van rijst thans feitelijk voor Demerara gesloten zijn. Trinidad bijvoorbeeld was een geregelde afnemer van Demerararijst. De wisselvallige politiek — met telkens nieuwe verrassingen — van den Gouverneur van Demerara, was echter oorzaak, dat men in Trinidad niet meer meende te mogen rekenen op geregelde aanvoer van Demerara, en daarom groote bestellingen deed in Indië. Thans zijn de voorraden zóó aanzienlijk in Trinidad, dat het eiland, in stede van rijst te koopen van Demerara, onlangs aanbod om 15.000 balen te leveren aan Demerara. Of men daar ook op zijn neus keek!“

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“,
Neutrale School voor M.U.L.O Jongens en Meisjes.
2de Schuijftstraat 332 (Duinoord), Den Haag.
Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

F. L. VAN BOMMEL
Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 104-106
**Dames- en Heeren-
Mode Magazijnen.
Handschoenen.**

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

**Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams**

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog-Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

GEBR. HERS

Tuin-Architecten
JAVALAAN 27
& HILVERSUM &

bevelen zich aan voor Aanleg van Tuinen en Buitenplaatsen

Joaillerie Artistique
J. STELTMAN
BIJOUTIER - ZILVERSMID
Noordeinde 42^a - Telef. H 8902
'S-GRAVENHAGE
**Uitsluitend Artistieke Modellen
in
Bijoux en hand-zilversmeedwerk**
Lees de gunstige persbeoordeelingen in de verschillende Dag- en Weekbladen.

MEUBELEN
Artistieke ontwerpen
J. P. STRIJBOS
(Leeraar school voor Kunstnijverheid)
BEGROTINGS- ZONDER VERBINDING **N. KUIPER**
Ridderstraat 28 - Haarlem - Telefoon 3017

**Electrotechnisch en Werktuigkundig Bureau
R. GEERAERTS-REUTER.**
Tel. 8196. Prinssestraat 6a. Den Haag. Tel. 8196.
LICHT- EN KRACHT-INSTALLATIES.
Specialiteit: Machines voor 't luiden van klokken.
Machines voor windvoorziening van Kerkorgels.

**Huishoudelijke en Luxe Artikelen.
Fornuizen, Haarden en Kachels.
LIPS' Brandkasten.**
GEBR. NOTEBOOM - APeldoorn
HOOFDSTRAAT 142.

**Het Fotografisch Atelier
van A. M. A. SUSAN**
is alleen gevestigd
Regentesselaan 108, hoek Regentesseplein
TELEFOON 6757.
Men lette op het juiste adres.

Z. H. V.

De Zeeuwsch-Hollandsche Verzekeringsbank, Weteringkaade 41, 's-Gravenhage, Tel. H. 528, heeft buitengewoon vrijgevege voorwaarden en zeer billijke premieën voor Ziekte-, Ongevallen-, Aansprakelijkheid- en Arbeidscontract-Verzekering.

ACTIEVE VERTEGENWOORDIGERS GEVRAAGD.

Het blad vertelt dan verder van de felle kritiek op de uitvoerpolitiek van den Gouverneur in de Kamer van Koophandel te Georgetown.

Als het nieuwste staaltje — aldus „De West” — van willekeur van den Gouverneur van Demerara, kunnen wij mededeelen, dat Zijne Excellentie tegenwoordig zelfs verbiedt om brood te verkoopen ten behoeve van de equipage der Hollandsche koloniale stoomers, voor gebruik op reis.

Voorts deelt hetzelfde blad mede, dat men in Demerara uit Amerika en Canada telegraphisch bericht heeft ontvangen, dat de eerste drie maanden geen uitvoer van bloem naar Demerara zal worden toegestaan. „Wel verre van leed te berokkenen is deze tijding door de kooplieden in Demerara met een zucht van verlichting ontvangen. Want men heeft zooveel bloem in voorraad, dat men bang was voor bederf.”

En dan te denken, dat in Suriname het gebrek aan meel zoo nijpend was!

Uit particuliere berichten vernemen wij, dat de cacao, die in Mei tegen 50 cent het K.G. verkocht werd, begin Juli gedaald was tot 24 cent het K.G. en na de eerste week van Juli geheel overkoopbaar was. Uitvoer naar Amerika is niet meer mogelijk. Koffie kan bewaard worden, cacao niet.

Is de Kon. W. I. Maiddienst nog altijd niet bij machte een schip naar Suriname te zenden om de producten af te halen? Moet de boel tot bederf overgaan? Wat denkt onze regeering daarvan?

Curaçao.

De *Vrijmoedige* van 22 Aug. j.l. meldt: „Eerlang zal aan de koloniale landsdienaren, die een bezoldiging van minder dan f 2000.— 's jaars genieten, een duurtetoelag worden uitgekeerd.”

Aan het verslag over den toestand van de „*Mij. tot expl. van de Curaçaosche Haven- en Brugdienst*” over het jaar 1917 is het volgende ontleend:

De brug heeft groote herstelling ondergaan en is nu zoo goed als hernieuwd. Ter dekking dier uitgaven is de laatste jaren geen dividend uitgekeerd.

De inkomsten der brug nemen steeds toe. Kon in het vorig verslag worden medegedeeld, dat de hernieuwing geheel is afgeschreven en er een saldo overblijf van f 27.65, uit de thans overgelegde winst- en verliesrekening over het jaar 1917 blijkt, dat de inkomsten over dat jaar die van 1916 hebben overschreden. Zij bedroegen in 1916 f 8285 en in 1917 f 9155.

Voorgesteld wordt het dividend over 1917 te bepalen op 4 pCt.

De heer I. C. F. Knapp Senior werd als commissaris gekozen in de plaats van den heer P. C. Tegelsberg, die sedert de oprichting der maatschappij lid van het Bestuur was.

In de *Amigoe* van 17 Aug. j.l. lezen wij: „Gisterenmorgen kwam de Spaansche boot „*Montevideo*” binnen van de Pto Colombia.

Dit is reeds de vierde steamer dier lijn, die binnen een maand tijds onze haven bezoekt. Eerst de „*P. de Sastruztegui*”, daarna de „*Legazpi*”, de „*Manuel Calvo*” en nu de „*Montevideo*”. Dit alles staat in verband met het geopperde plan om voortaan een 14 daagschen dienst in te schakelen tusschen Spanje en Venezuela om aldaar de rijke voorraden koffie en cacao te laden voor Europa.

Onze kolonie vaart er ook wel bij.

Zooals men zich zal herinneren, verscheen in ons blad het verhaal van een krantig stukje, door den kapitein van de „*Montevideo*” verricht, die n.l. aan een Duitschen onderzeeër-commandant geweigerd zou hebben zijn schip door de passagiers te doen verlaten. Bij navraag onzerzijds bleek dit de heer E. Agacino te zijn geweest, die gisteren als kapitein van de „*Montevideo*” onze haven heeft bezocht. Aan hem ons eeresalut voor die heldendaad!

Twee Jubileerenden.

In hetzelfde blad lezen wij o.m.: Donderdag 15 Aug. j.l. heeft de ijverige herder van Santa Maria, de Z. Eerw. Pastoor H. Okhuysen, op grootsche, luisterrijke wijze gejubileerd. Het was dien dag vijf en twintig jaar geleden, dat hij de H. Priesterwijding ontving.

Pastoor Okhuysen heeft aan zijn heilige roeping ten volle beantwoord, hij heeft zijn verheven priesterplicht waardig vervuld. Aan zijn zilveren priesterkroon heeft hij door een moeilijk en zwaar missionarisleven de fonkelende parel mogen hechten van het Apostolaat. Vier en twintig jaar heeft hij zijn beste krachten gewijd aan het geestelijk heil der geloovigen op Pietermaai, Rincon en Santa Marie, van welke parochie hij 18 jaar lang de waakzame, ijervolle herder is geweest. De uitgestrektheid van zijn arbeidsveld, de verre tochten onder een brandende tropenzon naar zijn afgelegen parochianen, hebben zijn werklust en ijver niet verlamd, waar 't ging om de kostbare ziel van zijn kinderen. Zijn liefde voor hun geestelijk heil laat zich niet weerhouden door de ruim afgebakende grenzen van zijn arbeidssfeer.

Als Directeur der St. Jozefsgezellen te Pietermaai stal hij de harten zijner jongens, die maar één klacht over hem hadden, dat hij zich om hunnentwille de noodige rust ontzegde.

Santa Marie heeft getoond, dat het zoo'n priester waardig is. De parochianen hebben Donderdag gejuicht en het luide uitgejubeld, hoe zij hun herder beminnen met kinderlijke liefde, hoe hun hart toebehoort aan hun pastoor Okhuysen. Maanden geleden had zich reeds een feestcommissie gevormd om dezen dag met allen luister te doen vieren door de geheele parochie en dit plan is schitterend geslaagd.

Dienzelfden morgen beierden de klokken van de kathedraal te Otrabanda vroolijker dan anders. Het was hoogfeest dien dag in de St. Anna-Parochie; de Eerw. pater Ambrosius Euwens vierde zijn zilveren priesterfeest.

De naam „pater Euwens” heeft een klank, die verder is doorgedrongen en gehoord dan Curaçao. Gedurende zijn 22-jarig verblijf in onze kolonie heeft de eenvoudige priester zich op verschillend gebied verdienstelijk gemaakt. Als geestelijk leider te Pietermaai, Otrabanda, S. Willibrordo en Rincon greep hij meer direct in het zieleleven in zijner parochianen, die hem als een vader liefhadden. Als Redacteur van de „*Amigoe*” en „*La Cruz*” bestreek hij de groote massa, voor haar brekend het brood der Christelijke geloofsleer, haar leidend en aanwijzend den waren weg, dien zij als katholieke leden der maatschappij hebben te volgen. Als Redacteur van „*Ala Blanca*” heeft hij het hart der onschuldige kleinen gestolen, begrijpend, dat, wie de jeugd heeft, de toekomst bezit. Hoe eenvoudig, kinderlijk-leuk, weet pater Euwens met de kleintjes te keuvelen, hen ongemerkt te onderrichten in het goede, lesjes te geven in den vorm van een grap of een aardige historie. Hoe weet hij zich geheel aan te passen aan de denkwijze van zijn jonge lezertjes en lezeresjes, zich met hen te vermaken in het opgeven en oplossen van raadseltjes. Ook in deze wijze van Apostolaat heeft pater Euwens zich een echt priester en opvoedkundige getoond en op zijn feestdag zal de blijde, onge-

C. HOYNG,
Spuistraat 20-22 Den Haag.
AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

DENS' Schoenenmagazijn
SPUI No. 6, bij de Lange Poten. DEN HAAG.
Filialen: Tilburg en 's-Hertogenbosch.

Elegante Modellen. - Goede Pasvorm.
Uitsluitend EERSTE KLAS Fabrikaten.

Sigaren Ex- en Import-Maatschappij
voorh. L. LANGE.
Leverancier van Z.K.H. PRINS HENDRIK DER NEDERLANDEN
HERTOG VAN MECKLENBURG, ENZ.
Lange Voorhout 86. 's-Gravenhage.

Prachtige Hollandsche HAVANA Sigaren
van f 150.— tot f 500.— per Mille.
WASCANA Sigaren
van f 100.— tot f 300.— per Mille.

A. KOGELS & ZOON
DEN HAAG, AMSTERDAM,
Prinsestraat 52-56. Leidschestraat 13.

Lincoln-Nanan Shoes
nieuwste modellen.
=
WANDEL- en AVONDSCHOENEN.

Vraagt onzen volledige Catalogus.

Gereserveerd
voor de firma HAAXMAN & Co.
te Amsterdam.

Th. A. A. SIMONIS,
GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.
TELEFOON 2535. DEN HAAG.

Specialiteit in BEDDEN.
Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.
Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

dwongen kindervreugde zijn hart diep hebben ge-roerd.

Dien avond vereenigden zich de paters met hun Bisschop, Z. D. H. Mgr. W. G. Vuysteke, aan het hoofd rondom de twee jubileerende klasgenooten, pastoor Okhuyzen en pater Euwens, die 's namiddags naar S. Marie was overgekomen voor dezen feestavond.

Beiden werden gehuldigd door Mgr., die namens zijn diocees en pater Vicarius, die namens de Orde van St. Dominicus dank brachten voor alles, wat zij in deze vijf en twintig jaar voor de missie hebben gedaan.

Het blad besluit:

De dag van 15 Aug. 1918 zal beiden feestelingen nog lang heugen.

De Katholieken van Curaçao mogen God danken, dat de lange duur van den oorlog hun dit voordeel heeft gebracht, twee werkzame en beminde priesters in hun midden te hebben kunnen huldigen.

WAT DE INLANDER ZEGT.

S. I. De *Sarikat Islam*-leden van de dessas Medoho en Sawahan hebben, volgens de *Sinar Djawa*, onder leiding van een der bestuursleden van de S. I. aldaar, een bijeenkomst belegd, waarin protest werd aangeteekend tegen het krasse optreden van het dorps hoofd, die er op aangedrongen had, dat de dessalieden nog in Juni hun sawahbelasting geheel zouden voldoen. Voorts moet deze loerah de menschen gedwongen hebben, om ieder één *pikol padi* in voorraad te houden, terwijl de bevolking geen voldoende rijst moet bezitten voor haar dagelijksch onderhoud.

Ook de Inlandsche Zettersbond hield te Soerabaja, volgens bovengenoemd blad (*Sinar Djawa*) een vergadering in het S. I.-kantoor aldaar, waarop ongeveer 200 leden verschenen en enkele S. I. bestuurders. Statuten en huishoudelijk reglement werden besproken, terwijl voorlezing werd gedaan van een tweetal ingekomen brieven, n.m. van de V.S.T.P. en van de P.P.P.B. (bond van Inlandsch pandhuispersoneel), beide met het verzoek zich aan te sluiten bij de federatie van Inlandsche vakbonden. Ten slotte werd besloten een congres te houden van Zettersbonden door geheel Indië, dat voorloopig werd vastgesteld op 31 Augustus en 1 September op een nader te bepalen plaats.

Een *Javaansch Congres*. Het meergenoemde blad maakt melding van het *Congres voor Javaansche Kultuurontwikkeling*, dat in Juli te Solo gehouden zou worden. Het voorloopig programma voor het congres wordt als volgt opgegeven:

's Morgens 9 uur verzamelen in de *Kepatian van den Soesoehoenan*. Bezoek aan den *Kraton* en voor zooveel er tijd is aan het museum „*Sriwedari*”, de verzameling van Inlandsche kunst van den regent *Raden Toemenggoeng Wreksodiningrat*.

's Avonds 6½—7½ uur: Réunie van de congressisten in de sociëteit „*Harmonie*”, opgeluisterd door muziek en wirengdansen.

's Avonds 9 uur: in de *Kepatian Mangkoenegaran* opening van het congres door den Voorzitter, *Raden Sastrowidjono*; toelichting der praeadviezen door de samenstellers.

Zaterdag 6 Juli 's morgens 8 uur: In de *kepatian Mangkoenegaran*: Bespreking van de praeadviezen en debat.

's Avonds 9 uur: *Wajang wong* in de *Poera Mangkoenegaran*.

Zondag 7 Juli: 's Morgens 8 uur: tocht naar de Prambanan onder bevoegde leiding; verzamelplaats station Balapan. Bij het bezoek aan den *Kraton* en het avondfeest in de *Mangkoenegaran* is verplicht: Europeesche kleeding (wit) of nationale kleederdracht (witte atilla met kris, geen schoeisel). Het bestuur bestaat uit: Eerevoorzitter: P. A. A. P. Prangwadono; Voorzitter: *Raden Sastrowidjono*, Secretaris: S. Koperberg; leden: *Pangeran Ario Hadiwidjojo*, *Raden Mas Adipati Woerjoningrat* en *Dr. Wediodipoero (Radjiman)*.

Voor belangstellenden werd tevens medegedeeld, dat de Bondsvergadering van *Boedi Oetomo* op 3 en 4 Juli 's avonds zal plaats hebben, de jaarvergadering P. G. H. B. op 3 en 4 Juli 's morgens en de vergadering van den Bond van oud-O.S.V.I.A.N.-nen den Sen Juli en volgende dagen.

Bij het comité voor het *Javaansche Kultuurcongres*, is een schrijven van sympathiebetuiging van den Landvoogd binnen gekomen, onder toezegging van financieelen steun. De Sultan, de Soenan, de Prangwedono en de Pakoe Alam zegden eveneens ruime giften toe. Alle hotels te Solo zijn stampvol met congressisten vermeldt de *Darmo Kondo*. Een duizendtal van elders is zelfs bij partikulieren onder gebracht. Dr. Schriecke van het Inlandsch adviesbureau is te Solo gearriveerd. Dr. Hoessein Djajadiningrat vertoefde er eveneens als afgevaardigde van het *Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen*. Den 4en Juli zou er een demonstratie van padvinders gehouden worden onder leiding van een kapitein van het Legioen van de *Mangkoe-Negaran*. Den volgende avond zouden alle Inlandsche sociëteiten een gamelan-voorstelling geven.

De *Darmo Kondo* maakt melding van een be-

schouwing van den hoofdredacteur van de *Locomotief*, die o.m. de vraag stelt: of het wel nuttig en noodig is in dit tijdvak van Indische geschiedenis, geestkracht te verbruiken aan het ijveren voor herleving van een bijzonderlijk Javaansche Kultuur? Na bespreking van het praeadvies Mühlenfeld komt hij tot de conclusie, dat wanneer een volk als het Javaansche in een tijdsgewicht als het huidige verkeert, dat het dan al zijn zedelijke en geestelijke krachten behoeft om zich een eigen plaats te verwerven tusschen andere omhoog strevende volkeren, dan hoede het zich er voor een belemmering te onder vinden door te diepen inkeer in eigen wezen, een te sterke afzondering buiten den volkerenkring. De oude schatkamers behoeven niet te worden vergeten, doch het ware geen wijsheid er zijn tijd en denkkraft in te verdroomen.

Dit belangrijke vraagstuk van de beteekenis der oude cultuurwaarden — zoo vervolgt de *Darmo Kondo* — wordt evenwel door den heer T. K(arsten) op geheel andere wijze in de Taak behandeld, waarop het blad nader wenscht terug te komen.

— „Een onredelijk Voorschrift”. Zoo luidt het opschrift van het volgend „*Ingezonden Stuk*” in de *Locomotief* door een Javaan:

Geachte Redactie! In het eerste blad van de *Locomotief* van den 24en Juni werd de agenda opgenomen van de op 5, 6 en 7 Juli te houden lezingen en tochten te Solo, georganiseerd door „*Javaansche Kultuurontwikkeling*” aldaar. Het doet steller leed daaruit te vernemen, dat de bezoekers moeten verschijnen of in Europeesche kleeding (wit) of in nationale kleederdracht: witte atilla met kris..... „zonder schoeisel”. Dit laatste klinkt erg grievend voor degenen, die het congres in nationale kleeding wenschen te bezoeken en het verbod om schoeisel te dragen zou menigeen van hen afschrikken. Bevreedend mag het genoemd worden, dat een dergelijk voorschrift in deze tijden van „ethiek” nog wordt gegeven. Waar de Gouverneur-Generaal ons Javanen vrijheid van kleeding toestaat, is het ongemotiveerd om dergelijke voorschriften uit te vaardigen. Steller heeft met eigen oogen waargenomen, dat landgenooten in de pendopo van de *Mangkoe-Negaran* en in den *Kraton* zich in nationale kleederdracht begaven, met name korte jas en kris en..... met schoeisel. Het ongerijmd van het voorschrift springt daardoor des te meer in het oog.

Inl. Normaal scholen. Hetzelfde blad maakt er melding van, dat normaal scholen worden opgericht voor de opleiding van Inlandsche hulponderwijzeressen te Djokdja en Padang Pandjang. Deze scholen zullen een vierjarigen cursus hebben. Het tijdstip van opening wordt door den Directeur van Onderwijs bepaald, zullende de eerst bedoelde school, zoolang de daarvoor te bestemmen eigen gebouwen nog niet in gebruik kunnen worden genomen, tijdelijk te Semarang gevestigd zijn. Aan het hoofd der Normaal scholen zal een Europeesche onderwijzeres geplaatst worden, die boven haar bezoldiging volgens haar rang, f 100 's maands meer zal genieten en bovendien een maandelijksche toelage van f 50 wegens hare bemoeienis met het kosthuis. Het verder onderwijzend personeel bestaat uit 1 Europeesche onderwijzeres, eveneens op een met f 100 's maands verhoogde bezoldiging en uit 3 Inlandsche onderwijzeressen op een bezoldiging als is of wordt vastgesteld voor de eerste Inlandsche onderwijzeres bij de openbare H.-I. scholen, met recht op vrije woning of bij gemis daarvan een vergoeding voor huishuur van f 30 's maands, zoodmede een toelage van f 25 's maands voor hare bemoeienis met het kosthuis. Zoolang nog niet kan worden beschikt over een voldoende aantal Inlandsche onderwijzeressen, kunnen op dezelfde voorwaarden Inlandsche onderwijzers worden werkzaam gesteld. Tot Inlandsche onderwijzeres bij bedoelde normaal scholen zijn benoembaar zij, die met gunstigen uitslag hebben afgelegd het eindexamen van een gouvernements-kweekschool voor Inlandsche onderwijzeres (essen) of van een daarmede overeenkomende gesubsidieerde bijzondere kweekschool. — De onderwijsinrichting van Djokdja zal zoolang de daarvoor te bestemmen eigen gebouwen nog niet in gebruik kunnen worden genomen, tijdelijk te Salatiga gevestigd zijn.

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZON
Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage Hoofdkantoor: AMSTERDAM Filiaal: Arnhem
Kortenaerkade 8, Binnenkant 25, Nieuwe Plein 15,
Tel. H. 3493. Intero. Tel. 389, Tel. 280.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

Hotel de Oude Doelen

In het groote Restaurant Maaltijden volgens de Kaart en tegen vaste prijzen:

Lunch f 3.- per couverte
Diner Concert. . . f 6.- idem.
Souper Concert . f 4.- idem.

Van 3.30 uur tot 5.30 uur
= „THÉ CONCERT”. =
DE DIRECTIE.

Grand Hotel Restaurant „Central”

De meest bekende Inrichting der Residentie.

MAISON VAN RIJN

Prins Hendrikstraat 28 - DEN HAAG - Tel. H. 4060

Uitzenden van Diners van af 90 cent.

Meermalen bekroond. C. JENNER

Pension FRANS FRANCKEN

Badhuisweg 42-44 · SCHEVENINGEN · Telef. S. 1319.

1^e Klasse Familie-Pension

Den geheelen Winter geopend en verwarmd.

Grand Hotel Pension „DE NIEUWE KROON”

voorheen BLOEMINK

APELDOORN.

De meest bekende inrichting ter plaatse

Directeur-Eigenaar H. VAN WIJK,
voorheen Directeur Hotel van Wijk, Singapore.

Pension „TANDEM” GINNEKEN.

Gelegen vlak aan het Mastbosch en aan den tram Breda—Mastbosch.

Telefoon Breda 518.

Hotel, Café-Restaurant „KRASNAPOLSKY” Amsterdam.

Dagelijks DINER-CONCERT in de Witte Zaal.
AVOND-CONCERT in den Wintertuin, afgewisseld door Zang (Soli en Duet).

NIEUW GEOPEND

„AMPHION”

Tea Room American Bar Restaurant
Heerengracht 48 - Den Haag - Tel. H. 8722.

Origineele Whiskies. Alle buitenlandsche Likeuren, enz.
Eigen Wijnkelders.

PLATS DE MATIN (Prix réduits). PLATS DE THEATRE.
Concert van v.m. 11-1, van n.m. 4-7 en des 's av. van 8½-12 uur.
N.V. Bar Expl. Mij, Dir. A. SCHRAM.

Te Fort de Kock is — alzo de *Sinar Sumatra* — den 23 Juni j.l. een reuzen-volksvergadering belegd door alle Maleische bonden ter kust, waarvan er nog al ettelijke bestaan. Ruim duizend personen van de diverse vereenigingen waren ter vergadering in het bioscoop-gebouw aanwezig. Het doel was een centrale vereeniging te stichten voor Sumatra's Westkust, hoofdzakelijk beoogende het bevorderen van landbouw, nijverheid en schoolkennis. De vereeniging zal zich niet op politiek terrein bewegen. Haar naam luidt „Boedi Baek”. Staande de vergadering werd een hoofdbestuur verkozen, dat te Fort de Kock zal zetelen. Op alle plaatsen ter Sum. Westkust zullen afdeelingen worden opgericht. De vergadering had een zeer kalm verloop en men genoot van de mooie toespraken, die in de landstaal gehouden werden.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Nieuwe Ordonnantie. De *Perniagan* deelt mede, dat een ordonnantie is vastgesteld, houdende wijzigingen in de bepalingen betreffende het burgerlijk en handelsrecht voor Chinezen en in het reglement op het houden der registers van den burgerlijken stand voor die bevolkingsgroep.

Medan's Gemeenteraad. Zoals men zich herinneren zal — alzo hetzelfde blad (*Perniagan*) — heeft de Medansche gemeenteraad onlangs een verordening vastgesteld, volgens welke de burgermeester onder bepaalde omstandigheden kan overgaan tot het sluiten van een bordeel, echter met deze restrictie, dat de bordeelhouders eerst door den Raad van Justitie moet zijn veroordeeld. Ook weet men, dat zulk een vonnis bijna nooit te verkrijgen is, omdat in den regel het juridisch bewijs niet kan worden geleverd. Naar het blad thans kan mededeelen, acht de burgermeester om die reden de verordening, zooals die thans luidt, vrijwel van onwaarde en acht hij persoonlijk herziening te gelegentijd wenschelijk. 't zij een voorstel daartoe van hem zelf, 't zij van een of meer raadsleden uitga.

Waartoe Volksraad-lid? De *Warna Warta* beweert, dat het door de *Oetoesan Hindia* uitgesproken advies aan de heeren Tjokro Mangoen Koesoemo en Tjokroaminoto om, bijaldien zij tot lid in den Volksraad door de Regeering benoemd werden, deze benoeming niet aan te nemen, op terleurstelling gebaseerd is, dat zij niet als zoodanig gekozen werden. De *Neratja* achtte het evenwel wenschelijk, dat zij deze benoeming aannamen, om alzo de belangen van „Si Kromo” te kunnen behartigen.

Onderzoek van Vrouwelijke Immigranten. De redacteur van de *Warna Warta*, de heer J. G. Weydemuller, brengt in herinnering, dat hij bij den Officier van Justitie werd aangeklaagd, wegens schending van archief geheimen. Hij had n.m. in genoemd blad melding gemaakt van een geheim rapport van den adviseur voor Chineesche zaken, den heer Mouw. Dit rapport — zeide hij, — was een vervolg van een ander onwaar rapport, dat eerder was ingediend. De Regeering moest toch wel van de onwaarheid in die rapporten overtuigd zijn geweest, want hoe zoude zij anders dien ambtenaar ontslagen en daarna benoemd hebben tot chef van een Immigratie-bureau? En ook in deze betrekking heeft hij niet voldaan. Wat bij het lijfsonderzoek van een Chineesche vrouw door een dokter djawa te Soerabaja plaats gehad heeft, gaat alle perken te buiten. Hierover moest een krachtig protest uitgaan, ook van de zijde der Chinezen te Semarang. De Regeering moest vrouwelijke artsen aanstellen op de havenplaatsen, waar immigratie-kantoren gevestigd zijn voor het onderzoek van de vrouwelijke immigranten. De *Pewartja Soerabaja* deelt mede, dat ten deze de Chinezen te Soerabaja reeds overeengekomen zijn om den waarnemend Inspecteur van den Burgerlijk-Geneskundigen dienst te verzoeken het daarheen te leiden, dat Chineseche vrouwelijke immigranten slechts door vrouwelijke artsen zullen worden onderzocht. Dit verzoek is gedaan, waarop de waarnemend Inspecteur voornoemd geantwoord heeft, dat ook hij deze zaak reeds bij de Regeering heeft voorgebracht en dat hij nu, naar aanleiding van de door de Chineseche gemeente geopperde bezwaren, de zaak nogmaals bij de Regeering aanhangig zou maken. Voorloopig zou hij aan die bezwaren tegemoet komen, door te bepalen, dat bij onderzoek van vrouwen, de man daarbij tegenwoordig moet zijn. De *Pewartja Soerabaja* geeft nu verder maar in overweging, om af te wachten wat ten deze door de Regeering beslist zal worden.

De *Djawa Tengah* geeft een vertaling van een artikel in de *Soc. Pin Djut Po*, waarin heftig geprotesteerd wordt tegen de nieuwe immigratie-wet, voornamelijk wat betreft de bepaling, dat alle Vreemde Oosterlingen, zoowel de mannen als de vrouwen, bij aankomst in N.-I. geheel naakt door den dokter gespecteerd moeten worden. De schrijver begrijpt 't niet, hoe de Regeering zoo'n bepaling kon maken en geloof, dat deze maatregel gericht is tegen de Chinezen alleen. Hij betwijfelt 't, of de Japanezen ook aan dusdanig onderzoek onderworpen zijn. Hij acht het afleggen van alle kleedingstukken niet noodig. Met den schrijver geeft de vertaler alle Chinezen in N.-I. in overweging om tegen deze bepaling op te komen. Wat een Naam beduidt. Gelijk bekend, schrijft de

Perniagan, hebben de Inlanders eigenaardige namen voor enkele gebouwen. Zoo noemen zij de loge *roemah setan* (spookhuis), het museum op het Koningsplein te Batavia *gedong Gadja* (olifantshuis) enz. De Inlandsche volkschuur heeft ook voor het volksraad-gebouw een bijzonderen Inlandschen naam en noemt het *Komedie besar* (grootte komedie) met gelijktijdige ontroning van den stadsschouwburg tot *komedie ketjil* (kleine komedie).

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Vraagstukken ter oplossing.

Nooit zijn bij de oplossing van den overgang van oorlog tot vrede zooveel vraagstukken gemeoid geweest, als bij die welke den tegenwoordigen wereldkrijg zal beëindigen. 't Aantal is zoo overstelpend en de oplossing is meerendeels zoo ingewikkeld, dat geen afdoening in eens te verwachten is. Bij 't teekenen van vroegere vredesverdragen werden meermalen eenige punten aan een nadere regeling overgelaten, dit zal nu wel op groote schaal moeten geschieden, wellicht zal een instituut ter regeling van internationale vraagstukken, daarbij reeds een veld van werkzaamheid krijgen. 't Vinden van een uitgang in den doolhof is te moeilijker geworden, doordien aan de beginselen, die als grondslag voor de onderhandelingen aangenomen schenen, door de oorspronkelijke voorstellers telkens weer vastheid ontnomen wordt.

In Europa zijn niet alleen de vraagstukken uit te maken van Elzas-Lotharingen; de z.g.n. Italiaansche streken in Oostenrijk; de verdeling van den Balkan; de hereeniging van geheel Polen; de aanspraken van Denemarken op een deel van 't in 1864 verloren land; 't wel of niet terugkeeren van vorsten uit ballingschap, maar komen ook aan de orde de verdeling van Rusland; de positie tegen de Bolsjewiki; herziening van 't vredesverdrag van Brest-Litofsk; de Russische schuld; de schadevergoeding aan de in België en Frankrijk bezette gebieden; Luxemburg, Moresnet; home rule voor Ierland en voor Britsch-Indië; de verdeling van 't Turksche rijk, waarin weer afzonderlijk te behandelen: de positie van Stamboel; Armenië, Hedschas, Egypte vrij? Een jodenstaat, geheel vrij dan wel onder toezicht of protectoraat. Moeten Gibraltar, Malta, Aden, Engelsch blijven?

Wij zijn met dit al echter reeds buiten Europa gegaan. Voor de koloniale puzzles zal 't niet voldoende zijn, uit te maken wat Japan, N. Amerika, de overige ententemogendheden zullen behouden of krijgen, en wat aan de centralen nog gegund zal worden. Italië b.v. zou met de erkenning van zijn recht op Tripolis, zonder meer, evenmin geholpen zijn, als Portugal en België met een toegekende uitbreiding van koloniaal bezit in Afrika ten koste van Turkije en Duitschland. Bij den ontredde toestand der financiën en bij 't ontzaglijk vele, dat binnenlands te verrichten zal zijn om daar tot 't gewone doen en laten terug te keeren. Funnen deze mogendheden niet bovendien voldoende kracht en vermogen beschikbaar stellen, om aan de koloniën 't noodige voor haar ontwikkeling te geven. En toch is omgekeerd overal een roep om die ontwikkeling zonder uitstel ter hand te nemen. Bij de uit te wijzen staatkundige oplossing zullen dus de middelen zijn aan te wijzen om de daarbij gedachte economische ontwikkeling mogelijk te maken, zoodat de welvaart der kolonie verzekerd worde, ook, en vooral voor de kolonie zelf. Hoe zal de verhouding worden van de kroonkoloniën in 't groote Britsche Rijk? Zal dit geheel als een interne Britsche aangelegenheid beschouwd worden?

't Chineseche-, Persische-, Abessinische-vraagstuk zullen niet buiten 't geding kunnen blijven, en van 't groot aantal der entente-bondgenooten zal wel niet een komen zonder afzonderlijke verlangens en verwachtingen, al hebben allen niet uit eigen belang mee gestreden!

Coöperatieve
Amsterdamsche Crediet-, Deposito- en Spaarbank,
 Hoofdk. : N.-Z. Voorburgwal 65 (Geb. Unicum), A'dam.
 CREDIETEN met en zonder persoonlijke of zakelijke zekerheid, ook aan Indische Ambtenaren en verlofgangers.
 SPAARGELDEN. Rentevergoeding 5 pCt. 's jaars.

Algemeene Levensverzekering-Bank
 Koninklijk Goedgekeurd 5 Januari 1903
 Gevestigd te ROTTERDAM, Hofplein
 hoek Schiekade 210.
 Commissarissen: Mr. A. W. SCHIPPERS, Advocaat en Procureur te Rotterdam; Dr. L. A. THOMEE, Arts te Rotterdam; JOH. KRAP, Lid van de Algemeene Rekenkamer te 's-Gravenhage.
 Directeur: A. KROS Jr.
 Adjunct-Directeur: A. J. A. KROS.
 Medisch Adviseur: Dr. B. J. F. BAVINCK, Arts te Rotterdam.
 Wiskundig Adviseur: Dr. W. BOUWMAN, te Schiedam.
 Accountant: C. G. MEERDER, Lid van het Nederl. Inst. v. Accountants

HAAGSCHE Assurantie..... BRAND enz. 1805
 Compagnie voor BRAND van 1805
 Aanvragen om een Agentschap aan de Directie
 Hoofdkantoor: Bezuidenhout No. 1, Den Haag
BRAND - BEDRIJF - INBRAAK

Nederl. Handel-Maatschappij.
 Gestort Kapitaal f 60,000,000.-
 Statutaire Reserve - 11,595,462.-
 Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
 Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in het Oosten: Batavia, Soerabaja, Samarang, Bandoeng, Weltevreden, Cheribon, Tegal, Pekalongan, Djember, Solo, Djokjakarta, Tjilatjap, Padang, Medan, Tebing-Tinggi (Deli), Langsa, Kotaradja, Palembang, Telok-Betong, Pontianak, Bandjermasin, Makassar, Singapore, Penang, Rangoon, Honkong en Shanghai.
 In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke of Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken. — Consignatiecontracten met Cultuurondernemingen. — Verkoop van Producten.

V. A. K.
(Vereenigd Assurantie Kantoor)
 J. M. VAN DER VEGTE. - - E. A. VAN KAPPEN.
ASSURADEURS en ASSURANTIEBEZORGERS.
 Plein 17a Den Haag
 Tel. H. 2872. - Tel.-Adres: „Veraska”.
 Bankiers: Nederlandsche Handel Maatschappij.
 Accepteert direct op Beurspolis Verzekeringen tegen transport, molest, brand en diefstal, en belast zich met de bezorging van alle soort Assurantiën, geene uitgezonderd, op elk gebied.
 VRAAGT ONZE OFFERTEN.

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK
 AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE
 Ampenan, Bandoeng, Cheribon, Hongkong, Indramajoe, Medan, Menado, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.
 Kapitaal f 35.000.000.- Reserven f 17.400.000.-

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING
 HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER, BEVERWIJK, BLOEMENDAAL, EDAM, HILLEGOM, HOOFDORP, LISSE, PURMEREND, IJMUIDEN, ZANDVOORT.....
 GESTORT KAPITAAL . . . f 4.050.000.—
 RESERVE ca. f 850.000.—

E. DUNLOP & Co.
 Heerengracht 442 Amsterdam
 met Kantoren in Nederl.-Indië te Batavia, Semarang, Soerabaya, Bandoeng, Padang en Medan.
 Export naar Nederl.-Indië, speciaal van alle soorten dranken, provisiën, sigaren, sigaretten enz., als: gedistilleerd, likeuren, wijnen, cognac, champagne, portwijn, sherry, bieren, mineraalwater, limonades, Vleesch- en vischconserven, kaas, melk, Geconserv. vruchten, jams, suiker- en chocoladewerken, bicuits, zeep, parfumeriën, eau de cologne, patent-medicijnen.

Nieuwe banen.

Bijna geen blad kan men opslaan of men vindt de aankondiging van een nieuwe vreedzame indringing van Japan of Amerika in 't een of ander deel van de wereld, maar ook onderling trachten deze twee groote mededingers in elkanders markten door te dringen.

Zoo vinden wij, om een greep in 't nieuws van de laatste week te doen, vermeld in 't blad van de Kamer van Koophandel te Yokohama, dat 15 jaren geleden 90 pCt. van den invoer van katoenen goederen in Mantsjoerije uit de Ver. Staten kwam en Japan slechts een onbeduidend aandeel in dien handel had. Thans beheerscht Japan de katoenmarkt van Mantsjoerije vrijwel geheel, zoodat 't ook den invoer van fijnere soorten katoen en bedrukte stoffen, die uit Groot Brittantië kwamen, heeft overgenomen.

De New Yorksche Textile World journal laat ons zien, dat deze bedrijvigheid zich ook in andere richting beweegt. De Jap. uitvoer naar Zuid-Afrika steeg van 543,000 doll. in 1913 tot 3,557,000 doll. in 1917. Op den invoer van Z.-Afrika kwam Japan zoo van de 14e op de 4e plaats te staan.

N. Amerika is hiervoor niet blind gebleven. Volgens 't handelsagentschap van de New Yorksche afdeeling van 't Bureau voor buiten- en binnenlandschen handel, houdt de Amerikaansche regeering zich bezig, met 't leggen van den grondslag voor een groot handelsverkeer met Z.-Afrika. De V. St. betrokken in 1917 18 pCt. van hun invoer uit Z.-Afrika, tegen 9 pCt. in 1913. Zij kochten er in 1917 tot een totaal van 27,254,000 P.St., terwijl dit vier jaren te voren slechts 2,609,000 P.St. bedroeg.

De heer R. A. Lundquist is benoemd tot handelscommissaris voor Z.-Afrika en zal daar ter plaatse de in deze kwestie betrokken vragen onderzoeken.

Wanneer de vele natien, die door den oorlog hare handelsbeweging gestremd hebben gezien, de reorganisatie ervan terhand nemen, zal Japan in gunstige omstandigheden verkeren. 't Is op de nieuwe markten doorgedrongen, heeft er zijn bestellingen reeds heen geleid en de vaart behoeft slechts voortgezet en uitgebreid te worden. Zoo is nog maar weinig aandacht gevestigd op den geweldigen aanvang van den omzet van Jap. waren in Kanada. De tijd is voorbij dat uit Japan vrijwel alleen kimono's en verlake artikelen werden betrokken. Eigenlijk valt niets meer buiten den Jap. ondernemingsgeest. De toeliffers spreken duidelijk, de invoer van enkele artikelen in Kanada is in 2 jaren meer dan verzeftienvoudigd.

Wel zal veel veranderd zijn als de handelsvlaggen de nieuwe banen aanwijzen!

Zal 't mogelijk zijn vreedstermen te vinden om de economische concurrenten van Japan en Amerika, en om deze twee in onderlinge mededinging, in vreedzame ontwikkeling te laten opbloeien? Zal wat aan handels-terrein verloren is en herwonnen wil worden, geen nieuwe bodem bieden voor 't oorlogszaad?

De gemengde internationale gerechtshoven in Egypte.

Men zou, schrijft Fr. v. Dumreichen in „der Neue Orient“ (10 t/m. 12 nr. van 3e band) meenen, dat niets eenvoudiger ware, dan 't opheffen door den oorlog van de verdragen, die tusschen Egypte en 't buitenland gesloten waren. En toch is Engeland na 't uitbreken van den oorlog slechts tot de verklaring gekomen, dat de kapitulaties eerst na 't sluiten van den vrede zullen kunnen worden opgeheven en dan nog na verkregen instemming van de andere betrokken mogendheden. Ook Turkije, dat de afschaffing er van zelfs als een der vooraanstaande oorlogsdoelinden beschouwde, kwam niet verder. Wel heeft de T. regeering die verdragen officieel opgezegd, maar zij moest erkennen, dat dit voor de andere mogendheden slechts als een voorloopige maatregel kon gelden. 't Is de vraag in hoever T. ten deze zal hebben aan te geven, dan wel te volgen.

Onder die kapitulaties neemt de instelling der gemengde rechtbanken een voornam plaats in. Tot 1875 waren een 20-tal consulaire rechtbanken in functie, waar de geschillen tusschen vreemden onderling en met Egyptenaren in behandeling kwamen. Gemeenschappelijk overleg leidde tot de instelling van een internat. gerechtshof, dat tot vonnissen „in naam des khediven“ leidde. Komt deze regeling te vervallen, dan is 't de vraag of iets beters ervoor in de plaats zal zijn te stellen.

In de „Times“ van 29 Maart, de „Egyptian Gazette“ van 25-26 Mrt. en de „Near East“ van 3 Mei j.l. vond men mededeelingen betreffende een commissie, die onder voorzitterschap van den Eng. rechter Sir W. E. Brunyate, met medewerking van vele Egyptische en buitenlandse rechtskundigen, een hervorming van deze rechtspraak heeft uit te werken. 't Aan de regeering voorgelegde ontwerp, stelt voor in stede van de gemengde, van de consulaire- en van de inheemsche rechtbanken, slechts één soort van nieuwe Egyptische gerechtshoven in te voeren, die de zaken in eerste en tweede instantie behandelen, waarbij dan een tot nu toe ontbrekend Hooggerechtshof komt, dat Kairo tot standplaats zou krijgen. Dit laatste zal niet alleen als Hof van cassatie optreden, maar ook in hoogste instantie het geheel toetsen en zoo tot de eenheid in rechtspraak meewerken.

Bij 't Hooggerechtshof en bij de hoven, die in de groote steden de straf- en civielzaken behandelen, zullen „vreemdenkammers“ komen. 't Meerendeel der rechters in die kamers zullen vreemdelingen zijn, w.o. ook de Engelschen te begrijpen. De daarbij behoorende nieuwe wetboeken schijnen nog in overweging te zijn, toch is er 't een en ander reeds over geschreven. De materie over 't bestaande gemengde handelswetboek en andere wetten verspreid, zou stelselmatig in afzonderlijke wetten worden omgewerkt. Het konkursrecht zou voortaan ook gelden voor hen, die geen kooplieden zijn en verwerkt worden naar 't voorbeeld der „bankruptcy laws.“ De code de commerce mixte zal verdwijnen. 't Immobiliairrecht wordt herzien. De procesvoering zal een grondige om- arbeiding ondergaan.

De wereldproductie van de cacao.

Volgens een opgave in ronde cijfers in „la Dépêche

coloniale“ van 20 September, zou de wereldopbrengst van cacao in 1917 hebben bedragen, in tonnen:

Engelsche koloniën	145.160
Equator	40.000
Brazilië	55.622
San Thomé	30.884
Fernando-Po	3.747
Venezuela	16.000
St. Domingo	24.300
Haiti	1.543
Cuba	1.500
Java	1.553
Suriname	1.927
Fransche koloniën	1.600
Belgisch Kongo	784
Voorm. Duitsche koloniën	4.000
Andere landen	3.500

Totaal..... 332.100

In 1916 bedroeg dit 295.000 t., in 1915 298.000 t., in 1914 277.300 t.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Blaadje van de Centrale Kas.

No. 6 van jaarg. 1918 van het „Blaadje van de Centrale Kas“ te Weltevreden, bevat een alleszins lezenswaard artikel van O. P. B(esseling) over woekerbestrijding door de Afdeelingbanken en door den Rechter. Schr. heeft hierbij gelegenheid te wijzen op de toenemende gewoonte van Indische dagbladschrijvers om de afdeelingbanken en de dorpscredietinstellingen op één lijn te stellen met woekerbedrijven. Als grond voor deze beschuldiging wordt dan aangevoerd de hooge rente welke door die instellingen wordt gevraagd aan haar cliënten. De heer Besseling voert hier tegen aan dat de gevraagde rente eenvoudig een premie is voor de groote risico welke die instellingen met zich mede brengen. Winstbejag is uitgesloten; de financiële resultaten der banken bewijzen dat ten duidelijkste. Verder bevat dit Nr. nog het verslag van de onderafdeelingbank „Bagan Madjoe“ te Bagan Api Api over het eerste boekjaar 1 Jan.—31 Dec. 1917.

Mr. Dr. H. J. Tasman. †

In de Economist van 15 dezer herdenkt de Dr. C. A. Verrijn Stuart in enkele waardeerende woorden Mr. Dr. H. J. Tasman (overl. te 's-Gravenhage den 30en Sept.). De overledene was o.a. van de oprichting der Ned.-Ind. Bestuursacademie af als docent in de Staatshuishoudkunde en de Statistiek aan die instelling verbonden.

Zending Dr. L. Nommensen. †

Alle zendingstijdschriften wijden langere of kortere beschouwingen aan den „Vader der Bataks“, zending Nommensen, die den 23sten Mei j.l. op 84-jarigen leeftijd te midden van zijn arbeidsveld overleed.

In de „Berichten uit de Zendingwereld“ van 15 Oct. geeft Dr. Büttner te Belgard eene levensbeschrijving waaraan het volgende fragment is ontleend:

Juist in dien tijd (in 1904 n.l.) bereikte den 70-jarige de tijding dat de Universiteit van Bonn hem tot Dr. honoris causa der theologie benoemd had. De warme woorden van vereerende waardeering deden de bescheiden man pijnlijk aan. Hij meende: de duivel wilde beproeven hem op zijn ouden dag hoogmoedig te maken. Niettegenstaande zijn hoogen ouderdom gunde de onvermoeide „Generaal Voorwaarts“ zich geen rust. Immers het gold een nieuw arbeidsveld te ontsluiten: de Pak Paklanden, die het laatste toevluchtsoord van Singa Mangaradja geweest waren. Nommensen mocht de voldoening smaken, dat de Regeering die hem in het begin zooveel moeielijkheden in weg gelegd had, nu vroeg om in dit nieuw gebied den zending-arbeid te beginnen. Zij erkende dat zij geen betere hulp dan de zending hebben kon. Ook het achterland van Baros, waar de toegang in 1862 verboden was geworden, mocht bezet worden.....

VOORSCHOTTEN vanaf f 500.—, onder zakelijke of persoonlijke zekerheid, al dan niet met inpandgeving polis levensverzekering.....

N.V. „Voorschotbank de Nederlanden“
Frederikstr. 2 Kapitaal f 1.000.000 's Gravenhage

Geeft 4,5% **Schuldbrieven** uit in stukken van f 1000.—, f 500.— en f 100.—, onder Trustee-toezicht.

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendikkade 79.
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

Import van alle Nederlandsch-Indische producten. Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's. Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.
BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. v. E. H.**

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 66.000.000.-

ROTTERDAM AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE

Boompjes	Rokin	Mauritskade
Delfshaven	Zaandam	Bezuidenhout
Feijenoord		Kneuterdijk
Glabbeek		Naaldwijk
Schiedam		Rijswijk
Vlaardingen		Scheveningen

Handelscredieten.

Voorschotten in rekening-Courant.

Deposito's.

Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.

Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.-

Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar	Geldermaisen	Purmerend
Alphen a/d Rijn	Gouda	Schagen
Amersfoort	Gorinchem	Schoonhoven
Apeldoorn	Groenlo	Sliedrecht
Arnhem	Groningen	Sneek
Assen	Haarlem	Stadskanaal
Barneveld	Harlingen	Terneuzen
Bodegraven	Heerenveen	Tholen
Boreulo	Helder (den)	Tiel
Boskoop	Hengelo (O.)	Uithoorn
Coevorden	Hoogeveen	Utrecht
Culemborg	Hoogezand	Veendam
Delft	Hulst	Veenendaal
Den Burg (Texel)	Katwijk	Vlissingen
Deventer	Leenwarden	Wierdervank
Doetinchem	Leiden	Wierden
Dokkum	Lochem	IJmuiden
Dordrecht	Mepel	Zeist
Drachten	Middelburg	Zierikzee
Ede	Nijmegen	Zutphen
Franeker	Oostburg	Zwijndrecht

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

MEIJER & Co.

Commissionairs in Effecten.

Rokin 55 Amsterdam
SPECIALE AFDEELING INCOURANTE FONDSEN.

Vraag en aanbod van Indische Fondsen.
Vertegenwoordigd te 's-Gravenhage.

TAAMS & KEYSER

Bankastraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incourante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.

Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK.-COURANT.

BLOM & VAN DER AA

ASSURANTIËN

AMSTERDAM, Beursplein 5 (Effectenbeurs).

TELEGRAM-ADRES: BLOMA—AMSTERDAM.

INTERC. TEL. NOORD:

Nos. 2247 — 3174 — 2192 — 7783 — 6704.

Belasten zich met de uitvoering van assurantie-orders, al of niet inclus oorlogsgevaar, onverschillig van welken aard.

**Sluit Uw Molest-, Bagage-, Noodhavenkosten-, Brand- en Inbraakverzekeringen bij
W. LEDEBOER - WIJNSTRAAT 130 - ROTTERDAM.
Billijke Premiën. Gunstige Voorwaarden.**

Zoo mocht Nommensen beleven dat het Evangelie overwinnend van Si Lindoeng tot aan den grens van Atjeh en tot aan de Karo Bataks, aan de Oostkust door- drong..... Nommensen heeft een volledige ommekeer van het geheele volk niet alleen mede beleefd, maar ook geholpen om zulks tot stand te brengen. Toen hij op Sumatra landde, waren er slechts enkele Christenen. Na 50 jaren waren er 103,528, nu zijn er rond 179,000. Na tien jarigen arbeid waren er een paar honderd scholieren, en de laatste statistische opgaf vóór den oorlog gaf 510 scholen met 32790 scholieren..... Nommensen was geen schitterende redenaar, geen groote geleerde, die de wetenschap nieuwe wegen aan- gewezen heeft. Hij was een grondige kenner der Ba- ktaal en een vertaler met fijn taalgevoel. Zijne ver- talling van Oud-Testamentische geschiedenissen wordt door Dr. Warneck als een meesterstuk van volkstaal erkend. Doch het grootste is Nommensen toch als praktische zendeling en als organisator geweest; met pro- fectische zekerheid wist hij de rechte middelen en doel- enden te treffen..... Zijn onverschrokken moed, zijn geduld en zijn vriendelijkheid hebben zijne vijanden ontwapend en overwonnen.

Over het tinerts op Flores.

In de Verslagen van de Kon. Akademie van Weten- schappen (Wis- en Natuurk. Afd.) schrijft Prof. Dr. A. Wichmann over het tinerts van het eiland Flores. Het stuk houdt een weerlegging in van een verhande- ling van Prof. Vermaes (Ingenieur van 1917 No. 32) waarin deze op gronden, die heeten te steunen op de leer der ersatzettingen, de ethnographie en de metal- burgie, trachtte aan te toonen dat op genoemd eiland in noemenswaardige hoeveelheden tinerts voorkomt.

Verspreide geschriften van Prof. Kern.

Bij M. Nijhoff te 's-Hage verscheen het achtste deel van Prof. Dr. H. Kern's verspreide geschriften (verza- meld en uitgegeven door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land-, en Volkenkunde van Ned.-Indië). Dit deel bevat het slot van den Nagarakrtagama (oud- Javaansch lofdicht op Koning Hayam Wuruk), zoomede bijdragen tot de spraakunst van het Oud-Javaansch.

De Waterstaatsingenieur.

De Juni-afl. van dit maandschrift bevat o.a.: Het personeelsverloop bij den Waterstaat, door Redactie. — Het Gouvernements-Zoutland „Nambakoer-West” door Ir. F. G. Dumas (schr. behandelt achtereenvolgens het een en ander over de Zoutwinning in het algemeen, de Zoutindustrie op Madoera om daarna uitvoerig het ontwerp van het Gouv. Zoutland te bespreken, toe- gelicht met platen en kaarten). — Nieuwe formules en grafieken voor het berekenen van open kanalen met regelmatige aarden wanden, door Ir. J. M. Steevenz. — Nog eens de Indische Bouwvereniging, door Ir. J. M. Feber. — Varia (Het „Wadoekstelsel”; verslag over 1917 van de Commissie in het belang van het irrigatie- wezen op Java en Madoera).

Uitgaven van het Bataksch Instituut.

Als No. 15 der uitgaven van het Bataksch Instituut te Leiden, verscheen een „Kroniek 1913—1917”, samen- gesteld door den Archivaris M. Joustra. Het overzicht — ingericht in den trant van de door het Oostkust van Sumatra uitgegeven „Kroniek” — legt in de eerste plaats getuigenis af van den grooten vooruitgang der Bataklanden op economisch gebied. Verschillende kiek- jes verduidelijken den tekst.

The Dutch East Indian Archipelago.

Een onzer lezers meende dat onlangs in het Kol. Weekblad een tijdschrift was aangekondigd met boven- genoemden titel en vroeg nadere inlichtingen daarom- trent. We antwoordden hem dat een dusdanig periodiek ons niet bekend was en in geen geval het Kol. Weekbl. de aandacht er op vestigde. Het tijdschrift bestaat echter en is, volgens eene mededeeling in het Nr. van 17 Oct. van „Handelsbe- richten”, aanwezig in de Bibliotheek van het Departement van Koloniën. Die mededeeling zegt: „The Dutch East Indian-Archipel- ago. A monthly commercial Review. Van dit nieuw verschenen tijdschrift werd No. 1 (May- June 1918) ontvangen. De aandacht wordt gevestigd op een artikel van R. K.: „Some hints to business men who wish to open relations with the East-Indies”.

Teysmannia.

Inhoud van afl. 4, jaarg. 1918: Bij het vertrek van Dr. H. J. Lovink (met portret). — Mertila malayensis Dist., een „bloemwants” (Capside), schadelijk voor orchi- deen, door Dr. W. Roepke (met aff.). — Het tjang- koken van Amerstia (een sierboom), door W. M. van Helten. — Over de aantasting van eenige stapelpro- ducten door insekten en de middelen ter bestrijding daarvan, door P. E. Keuchenius. — Schijngestalten van de maan en regenval, door L. Koch. — Ladang- bouw, door Abdul Aziz St. Kenaikan, met na- schrift door K. van der Veer. — Sprokkelingen op land- bouwgebied (De tabaksrupsen in de Filippijnen en hunne bestrijding. — Java-Para. — Over eenige ziekten en plagen van de thee op de Oostkust van Sumatra, enz.).

Handelsberichten.

Onder het hoofd „Berichten van het Departement van Koloniën” bevat No. 605 van het weekblad „Han- delsberichten” inleidende mededeelingen over de in den Indischen Archipel voorkomende vezelstoffen en de

beteekenis er van voor handel en nijverheid. — Voorts onder meer economische bijzonderheden over de onder- afdeling Beraoe (Berouw) der zes Zuider- en Ooster- afd. van Borneo.

Mededeelingen Encyclopaedisch Bureau.

Verschenen is Mededeeling No. XVI van het Bureau voor de bestuurszaken der Buitenbezittingen, bewerkt door het Encyclopaedisch Bureau.

Deze aflevering bevat een rapport door J. A. W. Coenen betreffende Britsch Nieuw-Guinea (Papua) (met een kaart en 29 platen).

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

Deel XI, afl. 6. Oorspronkelijke bijdragen: Kaploon- regeling, door A. Los. — Een verouderd wetsartikel, door E. H. B. Brascamp (bedoeld is art. 61 van het Ind. Reg. Regl. voor zoover dit betrekking heeft op het boschwezen). — De bosschen in het Mangkoenegarische Rijk, door P. van Zon. — Referaten enz.: Notulen van de gecombineerde vergadering der 2e en 5e ins- pectie-afd. van het Boschwezen te Salatiga op 21 Dec. 1917, door R. W. — Enz.

Ziekten en ziekenverpleging in Ned.-Indië.

Als uitgave van het „Tijdschrift voor Ziekenverple- ging” verscheen (bij J. H. de Bussy te Amsterdam) een werkje getiteld: Over ziekten en ziekenverpleging in Nederlandsch-Indië, door G. I. W. Koolmans Beijnen, lector aan den Leidschen cursus voor tropi- sche ziekten.

Aangezien het populair-wetenschappelijk geschreven boekje ongetwijfeld van veel nut kan zijn voor hen die zich in Indië gaan vestigen, (of zich er bevinden), volgt hier een overzicht van den inhoud: I. Inleiding en me- dedeelingen over het klimaat van Indië. II. Voeding en kleeding. III. Woning, ziekenhuis. IV. Malaria en zwartwaterkoorts. V. Andere koortsachtige ziekten, typhus, pokken, pest. VI. Tropische buikaandoeningen, dysenterie, cholera, Indische spruw, ankylostomiasis. VII. Beri-Beri. VIII. Hondsdolheid, slangebeet, tetanus, Indische vergiften, Indische geneesmiddelen.

Weduwen- en Weezenfonds Burgerl. Ambtenaren.

De aandacht van belanghebbenden zij gevestigd op de verschijning (’s-Gravenhage, Drukkerij Ten Hagen) van de „Vierde wetenschappelijke balans” (opgemaakt ingevolge artikel 52 van het Fondsreglement) van het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burger- lijke ambtenaren in Ned.-Indië.

Kalender voor Ned.-Indië in Woord en Beeld.

Bij de firma L. J. Boucher te Den Haag is verschenen een „Kalender voor Ned.-Indië in woord en beeld 1919”, 26 bladen, die elk een plaatje met kort onder- schrift bevatten. Het is opvallend, dat deze kalender, zoowel wat betreft de uitvoering der illustraties als de onderschriften der plaatjes, verre achterstaat bij dien van het vorige jaar, welke in alle opzichten schitte- rend was en bovendien uit dubbel zooveel bladen be- stond.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 42: De suiker en de oorlog (vervolg), door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — De productie van rubber op het Maleisch schiereiland. — Verslag der Handelsvereniging te Batavia. — Invoer der voor- naamste handelsartikelen op Java en Madoera. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Verkeerswegen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 29 bevat o.a.: De bevolking van Celebes (ver- volg), door N. — Peking en Ommelanden, door Dr. Hendrik P. N. Muller (vervolg). — Instantaneetjes, genomen aan boord van de Noordam (vervolg), door M. E. Reitsma-Brutel de la Rivière. — Grootmoedertje, door E. v. L.

Mededeeling Departement Landbouw Suriname.

No. 13 der Mededeelingen van het Departement van den Landbouw in Suriname bevat een korte bijdrage van Dr. G. Stahel over het optreden van de sclerotium-

NIEUWE REISROUTE INDIË.

NILLMIJ

berekent haren Verzekerden **GEEN EXTRA PREMIE** voor TORPEDO- en MIJNENGEVAAR bij reizen met mailboten onverschillig van welke nationaliteit.

Verzekeer U vóór vertrek.

NILLMIJ { 's-GRAVENHAGE, Veenstraat 1.
AMSTERDAM, Weteringschans 229.
UTRECHT, Minrebroederstraat 22.

Geldersche Credietvereniging
belasten zich met alle bankzaken.

DEPOSITO's.

VEILIGHEIDSKELDER.

Bakkerstraat

Arnhem.

„DE GLOBE”,

Maatschappij van Verzekering op het Leven

(zonder of met geneeskundig onderzoek),

tegen Invaliditeit en Ongelukken.

Goedgekeurd bij Koninklijke Besluiten.

Maatschappelijk Kapitaal EÉN MILLIOEN GULDEN.

Gevestigd: 'S-GRAVENHAGE, Plaats Ila.

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

Bataafsche Bank

Hoofdkantoor: 'S-GRAVENHAGE, Sweelinckstraat 180

Telefoon H. 7462.

Verzekeringen, Credieten, Deposito's

..... Hypotheken, Administratiën

A. L. REIMERINGER & ZONEN

Anno 1838.

COMMISSIONNAIRS IN EFFECTEN

..... ASSURANTIËN

---SAFE DEPOSIT (Bewaarkluis)---

LEIDEN, Rapenburg 106-108.

ARNOLD GILISSEN & Co.

Kneuterdijk 16 - Tel. Nrs. 5093 & 7219 - 's-Gravenhage

Belasten zich met:

AAN- EN VERKOOP VAN EFFECTEN
VERZILVEREN VAN COUPONS
SLUITEN VAN PROLONGATIËN
OPENEN REKENING-COURANT
of nemen

GELDEN à DEPOSITO.

AMSTERDAMSCHER BANK - Amsterdam

Kapitaal. f 34.237.500.—

Reservefonds 22.300.000.—

Bijzondere Reserve 2.000.000.—

— ALLE BANKZAKEN —

CENTRALE BANKVEREENIGING

MOLENSTRAAT 21a. Telefoon: HAAG 1481.

Telegram-adres: Cenbanking.
'S-GRAVENHAGE.

BËHANDELT ALLE BANKZAKEN.

Houdt ten dienste harer Cliënten een Financieel Archief, waarvan op aanvraag Prospectus wordt toegezonden.
Zendt een uitvoerig Financieel Weekoverzicht op verlangen gratis en geregeld toe.

DIRECTIE { A. BRUYNIS.
F. L. BOURLIER.

Goud Heeren Anker Remontoir f 40.-
prima uurwerk.
ARM-BAND-HORLOGES.
GROOTSTE SORTERING. LAAGSTE PRIJZEN.
J. A. J. REMMERS, Prinsstraat 73a
's-Gravenhage....

W. M. WEIJNE
DANS-INSTITUUT.
Koningin Emmakade 133, Telefoon 3348
'S-GRAVENHAGE.
Prospectus op aanvraag gratis verkrijgbaar.

LUXE BROODFABRIEK
PAUL C. KAISER
HOFLEVERANCIER
Brood - Beschuit - Banket

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10-12 en van 2-4 uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admittie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Kopiër- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor aanworp aan werkzoekenden, den heer **J. A. SOETENS, Bujs Ballotstraat 15.**
Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.
Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie, hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijnwijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Burg. Reigersstr. 51bis, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Korte Singel 36, Bussum. — Maleisch. (Nadere informatie Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assistent-Resident, van Imhoffstraat 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterkunde.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

* * Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar f 0.10, porto f 0.01; 50 ex. f 2.80,
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankkosten.
- b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar 5 cent, porto f 0.01; 50 ex. f 2.—;
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankkosten.

* * Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

- a. Onze West: **De Kolonie Suriname**, door REMAN IRUS (FRED. OUDSCHANS DENTZ);
De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colégio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankkosten.
- b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
- No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.03 frankkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de, verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
 - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
 - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankkosten.
 - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankkosten.
 - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
 - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk).
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
 - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankkosten.
 - No. XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.02 frankkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooral per postwissel of in postzegels toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

J. BRAND
Tailleur pour Dames.
Fourrures-Amazones
LA HAYE,
26 Papestraat - Téléph. Interc. 5599.

Nederlandsche Coöperatieve Spaar- en Credietbank van Ambtenaren en Beambten.
Hoofdkantoor: Keizersgracht 569, Amsterdam.
CREDIETEN met en zonder persoonlijke of zakelijke zekerheid.
SPAARGELDEN maximum rentegevende inleg f 5000.—.
Rentevergoeding 3.6 pCt.

Magasin de Nouveautés
voorheen GEBR. LEVY
— APELDOORN —
Dames- en Kinder-Confectie
..... Mode-Artikelen.....

Vleugels, Piano's
Kunstspel-Piano's, Orgels
Verhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
VLEUGELS „ 18.- „ „ „ 180.- „ „
REPARATIE - STEMMEN - RUIL.
Afdeling Gebruikte Instrumenten.
Speciale Inrichting
voor het gereedmaken voor de TROPEN.
GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

P. F. VAN ROOIJ,
Telefoon 276 - BREDA - Ginnekenstraat 149
GROOTE SORTERING IN
Reiskoffers, Porlemonnaie's,
Sigarenkokers, Damestasschen, Portefeilles
Aktentasschen.

G. J. Hilbrink
Heeren en Dames
Kleermakers.
Eerste Rangshuis
's-Gravenhage
Daendelsstraat 8.
Lid der N. V. Vereenigde
Nederlandsche Kleermakerijen.

M. A. v. d. ZANDT,
Telefoon S. 1096 DEN HAAG Ant. Heinsiusstr. 21a
LOODGIETER ELECTRICHE SMID
FITTER MUNT-INSTALLATEUR SLOTENMAKER
SANITAIRE INSTALLATIËN.
COMPLETE KEUKEN-INRICHTINGEN.
KACHELS, FORNUIZEN.
ELECTR. LAMPEN, STRIJKIJZERS, KETELS, COMFOREN.

**Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.**

FRANS VAN WIJK & ZONEN

24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.

**Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.**

Manicure. Postiche d'Art. Face Massage.
COIFFEUR MODERNE
PIERRE MATVELD
voorh. E. LETITRE.
Parfumeries françaises et anglaises.
Articles de Toilette en tous genres.
Spécialité de la Maison
„LA SUBLIME” EUCAL RASPARFAIT.
Crème Venus. - Eau de Cologne Russe.
Eau de Cologne 1813.
Essences. Poudre de riz. Anti Moustique.
PASSAGE 13 - TELEPHOON 1606. - LA HAYE.

**LEVENSVZERKERING
LIFRENTEN
ONGEVALLNVERZEKERING
COLLECTIEVE
ZIEKTEVERZEKERING
LEVENSVZERKERING MAATSCHAPPIJ
DE NEDERLANDEN**

**SPECIAL ADRES
VOOR
LEIDSCHER
WOLLEN
DEKENS**

Prima kwaliteiten
Billijke prijzen

Blijf af
van mijn
deken

**A. WOLTERING
AMSTERDAM**
NIEUWENDIJK 233-237 % DAM.

**Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND
AMSTERDAM.**

Tijdelijke Passagiersdienst
Java-San Francisco vice versa
via Singapore, Manilla, Hongkong, Nagasaki en Honolulu

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij
Geregelde mail-, passagiers- en
vrachtgoederendienst
tusschen de havens in den Nederlandsch-Indisch
Archipel, in verbinding met Singapore, Penang
Australië.
Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar
de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

WISBRUN & LIFFMANN.
Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag
DAMES MODEARTIKELN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
BALARTIKELN.

J. J. CREZEE
3de Obrechtstraat 179a, DEN HAAG,
van der Werffstraat 118, SCHEVENINGEN,
bij de van Boetzelaerlaan,
geeft de hoogste waarde voor alle Opruimings-
goederen, geheel
of gedeelten van Inboedels, oud Papier, Flo-
schen, Metalen, gedragen Kleederen, Tapijten
enz. enz. enz.

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

WINTER }
STOFFEN
PEIGNOIRS
BLOUSES
KINDERJURKEN
KINDERMANTELS
ONDERGOEDEREN } **WINTER**

WIE er op gesteld is, solide nette,
goed opvallende
KANTOORBOEKEN
te gebruiken, bestelle dezelve bij de N.V.
BOEKDRUKKERIJ VOORH. FIRMA T. C. B.
TEN HAGEN, Den Haag.
Solide bewerking. Billijke prijzen.

Verhuizen - Meubels bewaren
E. J. VAN SCHAICK
Boothstraat Utrecht

Holland-Canada Hypotheekbank
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg.
5 pCt. en 6 pCt. PANDBRIEVEN
Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 22.000.000.